

Jaarverslag 2023

Vereniging Investeer in Human

Vereniging Investeer in Human | Handelsnaam: HUMAN

Statutaire vestigingsplaats: Hilversum

Gevestigd: Wim T. Schippersplein 1 | 1217 WD Hilversum | KvK nummer: 57906289

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

Inhoudsopgave

Bestuursverslag

Voorwoord	4
HUMAN algemeen	7
Prioriteiten 2023	8
Vereniging Investeer in Human	12
Bedrijfsvoering	13
Realisatie 2023	18
Begroting 2024	21
Uitgangspunten financieel beleid	22
Risicomanagement, compliance en governance	23
Toekomst	34
Verklaring governance en interne beheersing (Model X)	35

Jaarrekening

Balans per 31 december 2023 na resultaatbestemming (Model I)	37
Exploitatierkening 2023 (Model II)	39
Kasstroomoverzicht over 2023 (Model III)	40
Toelichting op de exploitatierkening over 2023 media-instellingen (Model IVa)	41
Toelichting op nevenactiviteiten per cluster 2023 (Model VI)	42
Sponsorbijdragen en bijdragen van derden 2023 (Model VII)	43
Sponsorbijdragen en bijdragen van derden 2023 via buitenproducenten (Model VII)	44
Kosten per genre 2023 (Model IX)	45
Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling	46
Toelichting op de balans per 31 december 2023	50
Toelichting op de exploitatierkening 2023	57
Gebeurtenissen na balansdatum	66

Overige gegevens

Resultaatbestemming	66
Goedkeuring raad van toezicht	67
Controleverklaring onafhankelijke accountant	68

Bestuursverslag

Voorwoord

HUMAN ontwikkelde en produceerde in 2023 mediaproducties steeds op het fundament van de humanistische levensbeschouwing, waarin onderzoek en betrokkenheid belangrijker zijn dan meningen en rumoer, luisteren belangrijker dan zenden.

Zo ontstond het reeds genoemde *Wat houdt ons tegen?* als klimaatjournalistiek baken op NPO2, kwam op NPO Start en NPO3 het diep in de menselijke psyche kijkende programma *Therapie* tot stand, en brachten we voor jonge mensen *de Mensenbieb* onder leiding van Quinty Misiedjan. Een zeer impactvol project was *Duidelijke Taal* waarin Loes Luca op onderzoek ging naar wat het betekent om laaggeletterd te zijn. Samen met de gemeente Rotterdam en Stichting Lezen en Schrijven werkte HUMAN aan een programma waarmee particuliere en publieke organisaties voortaan beter de valkuilen van laaggeletterdheid herkennen om daarmee degenen die hier onder lijden een menswaardiger bestaan te verschaffen.

Ook ontwikkelden we een online documentaire over een jonge vrouw in geestelijke nood die menswaardig wilde sterven. *Karo wil goed dood* was in 2023 een van de grote online successen voor de NPO.

Al deze bovengenoemde programma's kregen veel lof toegezwaaid van recensenten, van *NRC* tot *Trouw*, van *AD* tot *de Volkskrant*.

Helaas moest HUMAN in 2023 afscheid nemen van de wekelijkse kritische mediarubriek *Mediastorm*, omdat het onvoldoende zijn publiek en daarmee ook onvoldoende zijn doel bereikte. Het goede nieuws is dat HUMAN het groene licht kreeg om vanaf 2024 te werken aan een online opvolger van dit programma, *REWIND*, met dezelfde scherpe media-kritische invalshoek maar meer gericht op een jonge groep mediagebruikers.

Bekende series zoals *Over Leven* (NPO2), *Medialogica* (NPO2), en *De Publieke Tribune* (NPO Radio 1), *Argos* (NPO Radio 1, samen met de VPRO), *Het Filosofisch Kwintet* (NPO1) beleefden indringende nieuwe seizoenen. Het Filosofisch Kwintet zond speciaal uit vanaf de Nacht van de Filosofie in Amsterdam en besteedde het hele jaar aandacht aan een ondergeschoven maatschappelijk ideaal: het algemeen belang. Onderzoeksjournalisten van de kritische mediarubriek *Medialogica* ontvingen in 2023 *de Loep* voor de beste onderzoeks-journalistieke televisieproductie met de kritische uitzending over de propaganda-praktijken van de Boer Burger Beweging.

2023 was ook een jaar met een rouwrand door het overlijden van onze presentator Clairly Polak, die met haar altijd open en nieuwsgierige vraagstelling niet alleen het anker van *Het Filosofisch Kwintet* was, maar ook het voorbeeld voor een nieuwe generatie journalisten en presentatoren.

Kijkend naar de wereld om ons heen dan was 2023 een jaar van grote spanningen, oorlog en verdergaande polarisatie. Ontwikkelingen die vragen om voortdurende reflectie, onder andere op de rol van de media bij de vorming van de publieke opinie. Het mediagebruik van het publiek is daarbij voortdurend aan verandering onderhevig. Publiek bevindt zich op tal van verschillende plekken, de aandacht van (jong) publiek ligt snel elders, en de concurrentie in het medialandschap is ongekend groot. Voor de publieke omroep, voor HUMAN, zorgt dit voor een constante uitdaging.

In 2023 deden twee commissies onderzoek naar het publieke bestel. Als eerste kwam het Adviescollege Van Geel met een adviesrapport over een toekomstbestendige publieke omroep. In zijn rapport 'Eenheid in veelzijdigheid – Pleidooi voor een weerbaar publiek omroepbestel' koos het college ondubbelzinnig voor een extern pluriform omroepbestel en voor meer onafhankelijkheid van de politiek. Omroepen moeten worden beoordeeld op basis van hun publieke waarde en onderscheidenheid, aangevuld door een beperkt aantal kwantitatieve criteria, aldus het college. Een nieuwe autoriteit zal moeten besluiten over toetreding tot en uittreding uit het omroepbestel. Een waardevol rapport met belangrijke adviezen die de bouwstenen aanreiken voor een toekomstbestendige publieke omroep. Wij delen de inschatting dat het bestel aan herziening toe is en zijn van harte bereid ons daarvoor in te zetten. Dat doen wij via de huidige samenwerkingsomroep VPRO-HUMAN en tezamen met de collega's van andere omroepen en van de NPO.

Net na het afsluiten van 2023 kwam het rapport van de Commissie Van Rijn uit over misstanden en onveilige werksituaties bij de Publieke Omroep. Er is gedurende lange tijd veel en ingrijpend grensoverschrijdend gedrag geweest bij de publieke omroep. Dat is de indringende conclusie van het rapport 'Niets gezien, niets gehoord en niets gedaan'. Hoewel wij ons gelukkig prijzen dat de werksfeer bij HUMAN door de medewerkers als positief wordt ervaren, is hier sprake van een systemisch probleem, en HUMAN maakt deel uit van dat systeem. Wij nemen de conclusies en de aanbevelingen van de Commissie van Rijn dan ook zeer serieus. Samen met de VPRO zijn wij al geruime tijd aan de slag om aanpassingen in onze werkwijze te realiseren voor het borgen en optimaliseren van een veilige werkomgeving. Het rapport geeft duidelijke aanknopingspunten voor fundamentele veranderingen en verbeteringen. We gaan daar in 2024 intensief mee aan de slag.

In ons tweede jaar als omroep met een volwaardige erkenning voor de concessieperiode 2022-2026 bleef het een uitdaging om in het bestaande NPO-systeem met zijn complexe bestuurlijke en financiële structuren het wensenpakket van HUMAN gehonoreerd te krijgen. Net als andere omroepen worstelen we met het goed pitchen van onze programmavoorstellen. Tegelijkertijd voeren we constructieve gesprekken met NPO om de situatie en werkwijze te verbeteren. Sleutelwoord daarbij is het begrip 'kernprogrammering'. Dat zijn clusters van programma's rondom een bepaald thema die een omroep op basis van zijn missie mag claimen. De bedoeling is dat omroepen rondom die onderwerpen duurzame redacties kunnen bouwen en daarvoor mensen in vaste dienst kunnen nemen.

Kortom, ondanks alle uitdagingen rond de publieke omroep en de wereld om ons heen, was 2023 een vruchtbaar jaar voor HUMAN, waarin de organisatie gestaag groeide en de vereniging bloeide. Een jaar waarin wij vol trots mooie impactvolle programma's presenteerden en waarin HUMAN invulling gaf aan het pluriforme publieke omroepbestel.

Dit Jaarverslag presenteert een overzicht van de feitelijk inhoudelijke, organisatorische en financiële resultaten van HUMAN in 2023. In het bestuurs-verslag worden de belangrijkste resultaten besproken. Het jaarverslag bestaat voorts uit de jaarrekening, de goedkeuringsverklaring van de raad van toezicht en de controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

De programmering en activiteiten van HUMAN die in dit jaarverslag beschreven worden, konden alleen tot stand komen door de enorme inzet en de deskundigheid van de medewerkers van HUMAN, het talent en de creativiteit van de programmamakers die aan ons verbonden zijn, onze toegewijde collega's van de VPRO en de NPO, onze maatschappelijke en culturele partners en natuurlijk onze vrienden en ons publiek die ons scherp houden en de basis vormen van ons werk.

Wij danken allen hartelijk die hebben bijgedragen aan de verdere ontwikkeling van HUMAN en kijken, gesteund door het grote draagvlak dat HUMAN heeft, vol vertrouwen naar de toekomst.

Hilversum, 18 april 2024

Willemien van Aalst
Directeur/hoofdredacteur

Arjan Vliegenthart
Voorzitter raad van toezicht

HUMAN algemeen

Een volwaardige erkenning

Aan HUMAN is een volwaardige erkenning als publieke omroep toegekend voor de periode 2022-2026. De erkenning is verleend op basis van de toegevoegde waarde van HUMAN aan het publieke omroepbestel, het vormen van een samenwerkingsomroep met de VPRO en minimaal 50.000 leden. HUMAN had op de teldatum 90.000 leden. 2023 was het tweede jaar van de concessieperiode, in dit jaarverslag blikken we terug op de stappen die in dit jaar zijn gezet en werpen we een blik vooruit naar de toekomst.

Humanistische levensbeschouwing

HUMAN is geworteld in het humanisme, een levensbeschouwing op basis van de menselijke maat. Centraal staat de zoektocht naar een goed, mooi en zinvol persoonlijk leven. Humanisten richten zich daarbij nadrukkelijk op de medemens en, meer recentelijk, op alles wat leeft op deze planeet. Kenmerkend voor het humanisme is het streven naar rechtvaardigheid, verantwoordelijkheid, inlevingsvermogen, verdraagzaamheid, ruimdenkendheid, openheid en een permanent pleidooi voor dialoog. Het humanisme is geen statische levensbeschouwing, maar juist continu aan verandering onderhevig. Het humanisme ontwikkelde zich altijd verder door een antwoord te geven op dringende maatschappelijke veranderingen. Het humanisme als bron van inspiratie en als ijkpunt op cruciale momenten. In die traditie wil HUMAN staan.

Netwerkorganisatie met impact

HUMAN is sterk maatschappelijk geworteld en onderhoudt een breed netwerk waarmee intensief wordt samengewerkt. HUMAN ziet zijn rol als omroep vooral als die van een maatschappelijke mediaorganisatie die in nauwe samenwerking met andere organisaties en burgers urgente maatschappelijke thema's agendeert en mensen aan het denken zet. De specifieke taak van HUMAN is om verhalen te vertellen voor alle denkbare mediaplatforms met bijbehorende impacttrajecten die bijdragen aan positieve veranderingen voor onze samenleving.

Prioriteiten 2023

1. Aanscherpen en innoveren programmapakket

Doorontwikkeling vaste titels

Ons programmapakket, zoals beschreven in ons beleidsplan 2022-2026, hebben we verder aangescherpt. Doorlopende titels hebben we in samenwerking met eindredacteuren en externe deskundigen zowel inhoudelijk als artistiek opnieuw tegen het licht gehouden, rekening houdend met de digitale ontwikkelingen en de nieuwe behoeften van onze kijkers, luisteraars en gebruikers. Nieuwe programmering ontwikkelden we met de nadruk op een duidelijke HUMAN-signatuur. Dat wil zeggen: binnen de vier thematische hoofdlijnen van HUMAN, met een zichtbare cross-mediale aanpak en met focus op impact.

In 2023 is de hoofdredactie versterkt met de komst van Ahmet Polat. Als gevolg van de groei van HUMAN zijn voorts nieuwe (eind)redacteuren aangenomen, onder wie ervaren professionals met expertise op vlakken die niet van origine bij HUMAN aanwezig zijn zoals in het genre human interest, waarbinnen voor HUMAN vooral de terreinen ‘psychologie’ en ‘de lichte maatschappelijk geëngageerde documentaireserie’ van belang zijn. De programmatische organisatie is nu op orde, waardoor we in de loop van 2023 aan de slag konden gaan met een toekomstbestendig cross mediaal programmapakket.

Ontwikkeling van vaste titels

Middels een uitgebreide ‘sprint’ hebben we een cross-mediaal vervolg ontwikkeld op het wekelijkse tv-programma *Mediastorm*, dat na een besluit van de NPO helaas moest stoppen. De sessies van deze sprint hebben geleid tot *REWIND*. Een veelbelovend online format, waarbij we op verschillende sociale mediakanalen aanwezig zijn en in verschillende vormen reflecteren op de publieke opinie en beeldvorming. Binnen de NPO-omgeving is dit format vernieuwend omdat *REWIND* niet langer in traditionele zin ‘uitzendt’ maar zich begeeft in de communities waar het publiek zich bevindt.

In 2023 zetten we nieuwe stappen in de ontwikkeling van onze cross-mediale formule *Brainwash*. Ook hier bracht een sprint ons op nieuwe sporen. Zo hebben we een nieuwe online aanpak bedacht die we in 2024 verder zullen optimaliseren. In 2023 hebben we een zeer ervaren eindredacteur kunnen aantrekken die deze ontwikkeling zal sturen en leiden.

Ook voor *Medialogica* geldt dat we in 2023 meer op online zijn gaan focussen. In plaats van 8 afleveringen maakten we 6 afleveringen en het overgebleven budget staken we in online content om meer aansluiting te vinden bij jongere geïnteresseerden.

De positieve ervaring met betrekking tot de verschillende sprints heeft ons geïnspireerd om ook een sprint te organiseren voor de onderzoekende klimaat-journalistieke titel *Wat houdt ons tegen?* Ook daar willen we onze reikwijdte vergroten met een meer cross-mediale aanpak, waarbij we de titel via verschillende sociale kanalen willen verrijken. Via een platform als LinkedIn kunnen we nieuwe gebruikers vinden die wij verrijken met onze kennis, maar ook deskundigen die ons verrijken met hun kennis en informatie. De sprint wordt begin 2024 afgerond.

In ontwikkeling bij HUMAN

In 2023 hebben we onze eerste 'NPO Start First'-titel *Therapie* gelanceerd. Dat betekent: deze serie is speciaal ontwikkeld voor streaming video, de lineaire uitzending staat niet langer voorop. De vorm van dit programma is snel van montage, fris van kleur en met inbreng van veel populaire muziek, toegespitst op het gebruik van NPO Start. De aanpak van *Therapie* is exemplarisch voor de innovatieve aanpak die we in de toekomst op meer (nieuwe) titels willen toepassen. We hopen *Therapie* in 2024 te kunnen continueren.

Ook voor ZAPP maakten we, samen met producent Skyhigh, een nieuw programma: *De Mensenbieb*, waar kinderen een mens kunnen 'lenen' en daar al hun vragen aan kunnen stellen. Een succesvolle titel die past bij de humanistische overtuiging dat we onze inspiratie en levenswijsheid uit de medemens kunnen halen.

Verder hadden we de ambitie om een programma te maken over de invloed van *Artificial Intelligence* op ons dagelijks leven. Met dit thema konden we talloze kanten op, maar in eerst instantie focussen we ons op de invloed die AI op liefdesrelaties heeft. In 2023 hebben we gewerkt aan het programma *AI Love*. Deze lanceren we naar verwachting in 2024.

Ciana Mayam presenteert *Clickwise*: video's die voor SchoolTV worden gemaakt om jongeren tussen de tien en veertien jaar bewust te maken van wat hun online leven met zich meebrengt.

In samenwerking met Omroep ZWART ontwikkelt HUMAN *Speel!* een nieuw improvisatieprogramma met een cast vol nieuwe gezichten, alsook de serie *Ketens* over moderne slavernij.

In de Maakplaats (een interne brainstormbijeenkomst voor nieuwe HUMAN-programmering) zijn tevens twee nieuwe HUMAN-programma's ontstaan. Allereerst het idee voor de podcast *Op je Gezondheid*, een twintigdelige podcastserie over de zin en onzin van onze gezondheid. De serie is in 2023 ontwikkeld en is begin 2024 van start gegaan op podcast-platform NPO Luister. Als tweede programma is de serie *Thuiszoekers* uit de Maakplaats voortgekomen, een serie over 'zelfredzame' dakloze jongeren die, omdat zij geen onderliggende problemen hebben, geen recht hebben op hulp van de gemeente en daarop tussen val en schip vallen. De serie komt naar verwachting eind 2024 uit.

Tot slot zijn bij HUMAN tal van documentaire-projecten in ontwikkeling en in productie. In 2023 werkten we onder meer aan de serie *STAAL*, een serie over de levens van mensen in en om de staalfabrieken van Tata, en aan het drieluik *Verhalen van de Rif*. Daarin willen we de kijker vanuit Marokkaans-Nederlands perspectief een inkijk geven in de cultuur en tradities van de oorspronkelijke bewoners van het Rifgebergte.

Bekijk [hier](#) het jaaroverzicht voor meer informatie over HUMAN's programmering in 2023. Programma's hebben doorgaans een lange ontwikkel- en productietijd. Veel programmering van 2023 is vaak al in de voorgaande jaren tot stand gekomen.

Prijzen 2023

- De documentaire *Shabu* won in 2023 de Prix Europa in de categorie IRIS - Beste Europese programma van het jaar in het kader van culturele diversiteit. *Shabu* werd in 2023 ook vertoond op INPUT – the International Public Television Conference in Taiwan.
- Myrthe Buitenhuis en Ruben Altena van *Argos Medialogica* wonnen in 2023 de Loep (2022), uitgereikt door de VVOJ (Vereniging Onderzoeksjournalisten) voor de aflevering Boer Burger Beeldvorming in de categorie Signalerende Onderzoeksjournalistiek.
- De 2Doc Kort *Blauw Licht* ontving in 2023 De Tegel (2022) in de categorie Interview. Ook werd *Blauw Licht* vertoond op het Nederlands Film Festival.
- De documentaire *Daughters of the Sun* ontving in 2023 op het Movies that Matter Festival een *Special Mention* in de categorie Dutch Movies Matter.

2. Organisatieontwikkeling

HUMAN is de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeid qua aantal medewerkers. De groei van de organisatie vroeg om een (verdere) professionaliseringsslag. Goed leiderschap en helderheid over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden is daarbij cruciaal. In 2023 volgden de meeste leidinggevenden van HUMAN de training ‘professioneel gedrag op de werkvloer’ om leiderschapsvaardigheden verder te ontwikkelen. In het verlengde hiervan werkten we aan het verhelderen en verduidelijken van communicatielijnen en verantwoordelijkheden tussen de verschillende managementlagen in de organisatie. In 2024 kijken we op welke terreinen aanvullende trainingen/bijeenkomsten nodig zijn, zowel collectief als individueel (maatwerk).

Daar waar de medezeggenschap in 2023 aan de ondernemingsraad werd gedelegeerd, is er in 2023 ook een redactieraad (bestaande uit vijf medewerkers) opgericht om toe te zien op de noodzakelijke waarborging van de journalistieke kwaliteit en redactionele onafhankelijkheid binnen de organisatie.

Een groeiende organisatie vraagt ook om een goede interne communicatiestrategie. We evalueerden de communicatiekanalen-mix. En we verbeterden aan de hand van de resultaatmetingen de interne communicatie. Momenteel wordt ook gewerkt aan een eigen intranet voor HUMAN (geplaatst op het VPRO-intranet) om de voor HUMAN belangrijke informatie op een centraal punt te plaatsen. De intranetomgeving zal in de eerste helft van 2024 worden gelanceerd.

3. Strategie impact en maatschappelijke verankering

HUMAN besteedt veel aandacht aan impacttrajecten (o.a. debatten, educatie, meet-ups) rondom een groot aantal programma's. Vraag is alleen: doen we dat wel op een goede manier? Zijn we niet te versnipperd bezig? Wat kan ons relatief kleine team aan en welke keuzes passen daarbij? We concluderen dat een meer structurele aanpak nodig is. 2023 kende veel uitdagingen waardoor we onvoldoende aan 'strategie en maatschappelijke verankering' toekwamen. Daarom heeft HUMAN najaar 2023 het besluit genomen om een extern bureau in de arm te nemen. Dat adviseert ons bij

het formuleren van een strategie inzake een structurele aanpak van impact en maatschappelijke verankering. Het traject loopt inmiddels en we herijken nu onze strategie en beleid op dit terrein. Het moet leiden tot een helder plan van aanpak dat de komende jaren richting geeft aan onze impactactiviteiten. Ook onderzoeken we hoe we impact en maatschappelijke verankering het beste in kaart kunnen brengen, kunnen monitoren, en welke randvoorwaarden er zijn om dit alles intern goed te kunnen organiseren. Maatschappelijke verankering en impact - de invloed of effect van een programma - zijn nauw met elkaar verbonden. Impact realiseren we immers altijd samen met anderen.

4. Toekomstverkenning

HUMAN en VPRO vormen sinds 1 januari 2022 officieel een samenwerkingsomroep. Om de samenwerkingsomroep te formaliseren is Stichting VPRO-HUMAN opgericht. In de stichting vindt de financiële verantwoording plaats van deze samenwerkingsomroep. De stichting heeft geen personeel in dienst. De directeurs van VPRO en HUMAN vormen het collegiaal bestuur. In 2023 hebben de bestuurders de samenwerking VPRO-HUMAN geëvalueerd. Wat gaat er goed, wat kan er beter en waar liggen kansen om de samenwerking eventueel verder te verdiepen. De bevindingen van de bestuurders zijn op schrift gezet en besproken met de beide managementteams, ondernemingsraden en raden van toezicht.

Samenvattend kan gesteld worden dat de samenwerking goed verloopt en er vanzelfsprekend op enkele punten nog verbetering mogelijk is. Voor de bestuurders is het monitoren en verbeteren van de samenwerking een voortdurend proces waar in het tweewekelijks overleg tussen de bestuurders veel aandacht wordt besteed.

Het rapport 'Eenheid in Veelzijdigheid, pleidooi voor een weerbaar publiek omroep bestel' van de Commissie van Geel, dat door zowel HUMAN als de VPRO, positief werd ontvangen, heeft wel de vraag over de toekomstige vorm van de samenwerkingsomroep weer midden op tafel gelegd. Het adviescollege pleit voor een maximaal aantal omroepen van zes, waarbij verschil wordt gemaakt tussen dragende omroepen en redactieomroepen. Het rapport vormde in december 2023 de aanleiding voor een eerste overleg tussen de voorzitters en bestuurders van VPRO en HUMAN om de toekomstige samenwerking te bespreken. De conclusie van dat overleg was dat de samenwerkingsvorm die HUMAN en de VPRO hebben gevonden uitstekend werkt en bovendien inhoudelijk geheel aansluit bij het rapport van het adviescollege Van Geel. We besloten onze lobby op de korte termijn te richten om de voordelen van deze samenwerkingsvorm.

Gezien de uitslag van de verkiezingen, het rapport van het adviescollege Van Geel, het rapport van de Commissie van Rijn en mogelijke bezuinigen zal in 2024 de toekomstverkenning hoog op de agenda staan bij HUMAN.

Vereniging Investeer in Human

Op 31 december 2023 telde de vereniging 85.585 vrienden (31 december 2022: 88.094). De uitstroom hield aan, met een percentage van 2,8%, weliswaar stabiel ten opzichte van het aantal vrienden een jaar eerder. De instroom van nieuwe vrienden nam echter af. In december heeft HUMAN een junior CRM-marketeer geworven en maken we ons op voor de start van een nieuwe wervingscampagne.

In december 2023 startten we een telemarketingcampagne waarmee we bijna 8.000 vrienden vragen om HUMAN ook als donateur te steunen. De opbrengst van deze campagne komt ten goede aan de ontwikkeling van nieuwe HUMAN-programma's.

Algemene ledenvergadering

Op 17 juni 2023 vond de algemene ledenvergadering (ALV) plaats, voor het eerst sinds corona weer in fysieke vorm. Veel HUMAN-vrienden kwamen naar Bibliotheek Neude in Utrecht om actief deel te nemen aan de vergadering en het omliggende programma.

Tijdens de ALV blikten we terug en keken we vooruit naar de komende programmering. Onder leiding van Nathan de Vries spraken vrienden, hoofdredactie en makers over het nieuwe programma *Duidelijke Taal* en de serie *Wat houdt ons tegen?*

De nieuwe hoofdredacteur Ahmet Polat werd geïntroduceerd en we maakten kennis met Lara Billie Rense, presentator van *Wat Blijft* en *Mediastorm*. Daarnaast werd het jaarverslag 2022 vastgesteld. Tot slot namen we afscheid van de gewaardeerde leden van de raad van toezicht Haroon Sheikh en Sem Bakker en werden Jacqueline Lampe en Hasnaa Beni Driss als nieuwe leden benoemd. Beril Kutluer werd herbenoemd voor haar tweede termijn van als lid van de raad van toezicht.

Bedrijfsvoering

Inrichting organisatie

Voor de periode 2022-2026 heeft de samenwerkingsomroep VPRO-HUMAN de erkenning verkregen. Het betekent dat de stichting de erkenninghouder is en de verantwoordelijkheid voor de samenwerkingsomroep bij de stichting ligt. HUMAN en de VPRO bestaan daarnaast als zelfstandige omroepverenigingen. HUMAN verricht zelfstandig en onafhankelijk alle inhoudelijke en identiteitsgevoelige werkzaamheden.

In de dagelijkse praktijk verzorgt de VPRO voor HUMAN het media-aanbod, wat inhoudt dat de VPRO de productionele en organisatorische activiteiten, die nodig zijn voor de totstandkoming van het media-aanbod, en belegd zijn bij de afdeling productie, uitvoert.

Naast de afdeling productie werken alle ondersteunende diensten op gelijkwaardige basis voor zowel de VPRO als voor HUMAN, te weten FEO, P&O, I&DM, JuZa, ICT, en de Ledenadministratie. De samenwerkingsafspraken per afdeling zijn schriftelijk vastgelegd en maken deel uit van de overkoepelende samenwerkingsovereenkomst.

Organisatiestructuur

Toelichting organogram
Omdat het media-aanbod en de ondersteunende diensten worden verzorgd door de VPRO, zijn deze niet zichtbaar in het organogram.

De raad van toezicht van HUMAN ziet toe op het gevoerde beleid en beheer van de vereniging waarvoor het bestuur, dat bestaat uit de directeur-bestuurder, verantwoordelijk is.

De directeur, tevens hoofdredacteur, geeft leiding aan het managementteam dat verder bestaat uit twee andere hoofdredacteurs, hoofd publiek en marketing en de zakelijk adviseur. De programmaraad fungeert als strategisch inhoudelijk klankbord van de raad van toezicht en het bestuur.

Formatie en kengetallen

Op 31 december 2023 waren bij HUMAN 77 (69,3fte) medewerkers in dienst met daaromheen een schil van medewerkers met andere, vaak flexibele dienstverbanden. Het overgrote deel van de medewerkers is direct betrokken bij de totstandkoming van de programmering. Alle ondersteunende werkzaamheden verzorgt de VPRO. De verhouding tussen mannen en vrouwen is nauwelijks gewijzigd: 76% van de medewerkers is vrouw (2022: 70%) en 24% is man (2022: 30%). De gemiddelde leeftijd is 38,4 jaar (2022: 40 jaar). De verhouding tussen dienstverbanden voor bepaalde tijd en onbepaalde tijd is in 2023 gewijzigd: 50,9% van de medewerkers heeft een vast dienstverband (2022: 48,5%).

Formatie	2023			2022		
	aantal	fte	%	aantal	fte	%
Medewerkers bepaalde tijd	39	34,0	49,1%	34	28,5	51,5%
Medewerkers onbepaalde tijd	38	35,3	50,9%	30	26,8	48,5%
Totaal	77	69,3		64	55,3	

De percentuele verdeling tussen werknemers, werkzaam op basis van arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd en werknemers, werkzaam op basis van arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, dienen, conform de CAO Omroepers, binnen de volgende bandbreedte te blijven: 75% contracten voor onbepaalde tijd en 25% bepaalde tijd. Op voorwaarde dat de loonkosten worden gefinancierd uit de toekenning van middelen boven het niveau van het media-wettelijke garantiebudget kan als volgt van de bandbreedte worden afgeweken: 60% contracten voor onbepaalde tijd en 40% bepaalde tijd. Door de gehanteerde projectfinanciering binnen het intekenproces van de publieke omroep hanteert HUMAN de bandbreedte 60% contracten voor onbepaalde tijd en 40% bepaalde tijd. HUMAN blijft vooralsnog niet binnen de gestelde bandbreedtes met als belangrijkste reden dat HUMAN nagenoeg alleen medewerkers in dienst heeft met een programmatische functie welke in belangrijke mate afhankelijk zijn van de toegekende projectfinanciering door de NPO. Alle ondersteunende functies waarbij veelal sprake is van vaste dienstverbanden worden voor het vaststellen van de bandbreedte niet meegerekend omdat deze medewerkers in dienst zijn van de VPRO, maar wel voor beide omroepen werken.

HUMAN heeft in de loop van 2023 aan 12 medewerkers met een tijdelijke aanstelling een vast contract aangeboden aangezien er voldoende waarborg was om deze medewerkers voor langere termijn van werk te kunnen voorzien (2022: 3 medewerkers). Per 1 januari 2024 heeft HUMAN aan 5 medewerkers met een tijdelijke aanstelling een vast contract aangeboden.

Wet- en regelgeving

CAO

De huidige cao loopt van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024 en is afgesloten met de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ). In deze cao is een structurele loonsverhoging per 1 januari 2024 van 5% en daaroverheen nog een verhoging van 3,5% vastgesteld.

Op 1 januari 2024 hebben werknemers die op of na 31 augustus 2023 in dienst waren aanspraak op een eenmalige vergoeding ter hoogte van 5% van het door hen ontvangen brutosalaris in 2023.

Als voorschot op deze eenmalige vergoeding zijn de salarissen en vaste toeslagen met ingang van 1 september 2023 met dit percentage verhoogd. Daarnaast is in september een voorschot verstrekt aan medewerkers die op 31 augustus in dienst waren van 5% van het salaris over de maanden dat de werknemer in de periode tussen 1 januari 2023 en 1 september 2023 in dienst was.

Partijen zijn voorts overeengekomen te komen tot een ketenbepaling, geldend voor alle functies, van maximaal 3 contracten voor bepaalde tijd gedurende een termijn van maximaal 24 maanden met een overgangsregeling. Dit moet mogelijk maken dat de landelijke publieke omroep aan het einde van de huidige concessieperiode (1 januari 2027) een verhouding van 80%-20% heeft bereikt voor contracten voor onbepaalde tijd – contracten voor bepaalde tijd. Dit vraagt een structurele wijziging van de financiering van de publieke omroep.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

HUMAN kent een ‘functionaris gegevensbescherming’, in de persoon van Freek Stoové die, in nauwe samenwerking met afdelingen en redacties, het vastgestelde beleid continu blijft verfijnen en eerste aanspreekpunt is voor AVG-gerelateerde vragen. In 2023 is strikt toegezien op de handhaving van de AVG.

Ontwikkeling medewerkers

HUMAN stimuleert medewerkers om zichzelf verder te ontwikkelen door middel van aanvullende opleidingen en cursussen. Het bestaande aanbod aan trainingen, workshops en cursussen bleek echter niet bij alle HUMAN-medewerkers bekend. Daarop hebben we in 2023 in samenspraak met de afdeling P&O besloten dat zij vaker komen vertellen over de ontwikkelingsmogelijkheden, namelijk een keer per jaar tijdens de weekstart (met al het personeel) en tweemaal per jaar tijdens de kennismakingsbijeenkomsten met nieuw personeel. De maatregelen hebben aantoonbaar effect gehad: meer HUMAN-medewerkers weten P&O op dit moment al beter te vinden dan voorheen.

Als het gaat om persoonlijke ontwikkeling zijn medewerkers ook positief over het initiatief van ‘de Maakplaats’. In de Maakplaats komen medewerkers bij elkaar om te brainstormen over nieuwe HUMAN programma-ideeën en hoe die te ontwikkelen. In 2023 zijn verschillende programmavoorstellen uit de Maakplaats voortgekomen die verder ontwikkeld of reeds in productie zijn gegaan.

De ontwikkelbehoeften van medewerkers zijn ook onderwerp van gesprek in de jaarlijkse ontwikkelgesprekken. Leidinggevend en medewerkers zijn samen verantwoordelijk voor het nakomen van de afspraken. Indien de ontwikkelambities niet kunnen worden gerealiseerd binnen de redactie waarop een medewerkers werkzaam is, kan sinds begin 2023, advies worden gevraagd aan

de teamsamensteller. De teamsamensteller kijkt mee naar de bezetting van redacties en kan een advies geven over eventuele ontwikkelmogelijkheden op andere plekken binnen de organisatie.

Diversiteit en inclusie

HUMAN wil meer inclusief en divers zijn en heeft dat voornemen tot speerpunt van beleid gemaakt voor de huidige concessieperiode (2022-2026). Die ambitie blijkt op organisatieniveau eenvoudiger gezegd dan gedaan. Het is ingewikkelder dan voorzien om de werkvloer in het gewenste tempo meer divers te maken. We trekken meer collega's met een migratieachtergrond aan dan voorheen, we streven naar een evenwichtige verdeling over gender en leeftijd, en we doen ons best om toegankelijk te zijn voor mensen met een handicap, maar daarmee maken we nog geen grote sprongen voorwaarts. Terwijl het bewustzijn over de urgentie en de gelaagdheid van de thematiek groeit, is er op de werkvloer van HUMAN (nog steeds) een oververtegenwoordiging van witte vrouwen.

Het management van HUMAN wordt op weg naar een meer diverse en inclusieve organisatie bijgestaan door de werkgroep HUMAN Inclusief. De werkgroep bestaat uit een vijftal medewerkers. In overleg met de hoofdredactie zijn een viertal pijlers afgesproken, waarop HUMAN Inclusief zich richt: een veilige werkomgeving, diversiteit in makers en programmering en bewustwording van het belang van diversiteit en inclusie. HUMAN Inclusief werkt nauw samen met de ambassadeursgroep van de VPRO en de omroep-brede groep van diversiteit & inclusie experts, die dezelfde doelen nastreven.

Met het oog op diversiteit is in 2023 een nulmeting gehouden onder het huidige personeel van HUMAN, om de bestaande diversiteit in kaart te brengen. Met het op bewustwording heeft HUMAN Inclusief een aantal 'Weekstarts' georganiseerd over de onderwerpen diversiteit, inclusie en een veilige werkomgeving, zijn er in samenwerking met de ambassadeursgroep verschillende bijeenkomsten georganiseerd (de zogenoemde Blikverruimers), en zijn er verschillende gesprekken geweest met eind- en hoofdredacteurs. Tot slot is HUMAN Inclusief in samenwerking met de ambassadeursgroep van de VPRO in 2023 aan de slag gegaan met een onderzoek naar de toegankelijkheid van het gebouw en het verder werken aan de zogenoemde 'diversiteitscirkel': een *tool* waarmee het gesprek over diversiteit en inclusie op gang gebracht wordt binnen redacties en in andere onderdelen van de organisatie.

Duurzaamheidsbeleid

Vooruitlopend op de internationale wetgeving en eisen vanuit de NPO, hebben VPRO en HUMAN in de afgelopen jaren gewerkt aan de verdere verduurzaming van het kantoorpand. Sinds 2021 is het pand volledig voorzien van groene stroom. In 2023 onderzochten we, tezamen met een aantal collega-omroepen, de mogelijkheid van een warmte/koude voorziening op het Mediapark. Een mogelijke overstap wordt de komende jaren verder onderzocht en uitgewerkt.

De kilometers die medewerkers wekelijks afleggen van huis naar kantoor, en dan vooral de kilometers in de auto, maken deel uit van onze CO₂-voetafdruk. Daarom stimuleert HUMAN het reizen met openbaar vervoer en de fiets door middel van een uitbreiding van het fietsenplan en het uitkeren van een hogere kilometervergoeding voor groen reizen ten opzichte van grijs reizen.

Om ook onze producties groener te maken heeft HUMAN zich aangesloten bij het initiatief 'Albert'. Albert is een *tool* waarmee de CO2-uitstoot van programma's kan worden berekend en bewustzijn binnen de redacties over duurzaamheid kan worden gecreëerd. Daarnaast is er een *MyWheels* elektrische auto beschikbaar voor productieteams, zodat we ook daar de uitstoot kunnen beperken.

Medezeggenschap

De HUMAN-organisatie is in de afgelopen jaren sterk gegroeid en telde eind 2023 77 medewerkers. Deze medewerkers worden vertegenwoordigd door de ondernemingsraad (OR). De OR komt op voor de belangen van het personeel en denkt mee over bedrijfseconomische en sociale onderwerpen. De OR heeft instemmings- en adviesrecht en spreekt eens in de zes weken met de bestuurder. Ook voert de OR tweemaal per jaar een artikel 24-overleg over de algemene gang van zaken met de bestuurder en een vertegenwoordiging van de raad van toezicht. De OR bestaat uit vijf medewerkers die benoemd zijn tot OR-lid, de leden komen uit verschillende hoeken van de organisatie. De OR communiceert met de medewerkers via de weekstart, personeelsvergaderingen en een eigen nieuwsbrief.

Realisatie 2023

Nadere toelichting op de exploitatie 2023 (afgerond op € 1.000)

Het boekjaar 2023 is afgesloten met een positief saldo uit gewone bedrijfsvoering na belasting ad € 761.000 (2022: € 989.000) ten opzichte van de begroting van € -688.000.

Het positieve resultaat ten opzichte van de begroting heeft meerdere oorzaken:

Allereerst werd er op 6 juni 2023 bekend gemaakt dat er een extra OCW-toekenning voor de omroepen ter beschikking werd gesteld. Voor HUMAN was het bedrag € 1.050.000. Om de extra bijdrage goed te besteden zijn er prioriteiten vastgesteld in de vorm van een investeringsagenda. Deze werd als leidraad gebruikt in het 2^e halfjaar van 2023. Als gevolg van grote werkdrukke i.v.m. de groei van HUMAN en door ziekte zijn niet alle projecten gerealiseerd. HUMAN eindigt mede daarom het boekjaar 2023 met een substantieel positief resultaat.

Vereniging

Er waren hogere inkomsten uit contributies ad € 157.000 en donaties ad € 5.000. Ook ontving HUMAN in december 2023 een legaat van € 23.000. Daarnaast zijn minder kosten gemaakt voor ledenbehoud en -binding en overige verenigingskosten wat een besparing gaf van € 96.000.

Organisatiekosten

De totale organisatiekosten vallen € 170.000 positiever uit dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door € 77.000 van de extra OCW-toekenning toe te rekenen aan de organisatiekosten en het doorbelasten van de afdeling productie en planning aan de mediakolom (conform werkwijze bij de VPRO).

Media

Het resultaat binnen de mediakolom was € 655.000 positief ten opzichte van de begroting van -€ 674.000. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

Na jarenlange discussie met de NPO werd de afdeling documentaire van HUMAN in 2023 voor het eerst gefinancierd door de NPO. Voor 2023 ging het om een bedrag van € 250.000. De kosten van de afdeling waren geheel in de begroting 2023 opgenomen waardoor deze bijdrage een positief resultaat geeft. Daarnaast is € 973.000 van de extra OCW-toekenning ten gunste gekomen van de mediakolom.

In 2023 is de doorbelasting van de afdeling productie en planning ad € 158.000 in de mediakolom verwerkt.

Door de eerdergenoemde extra toekenning was er minder inzet eigen bijdrage nodig wat een resultaat gaf van € 81.000 t.o.v. de begroting.

HUMAN ontving netto € 13.000 SVOD inkomsten meer dan begroot.

De productionele inspanningen hebben in 2023 daadwerkelijk tot uitzending geleid en zodoende tot volledige financiering. Er waren geen financiële tegenvallers en er was geen afwaardering op de voorraad noodzakelijk.

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2023 is een einde gekomen aan de coronacrisis. Ondanks de beperkingen in de afgelopen jaren liep en loopt de reguliere programmering door en is er vooralsnog geen sprake van het vervallen van programmering. Aangezien de crisis lang aanhield is een deel van de programmering doorgeschoven naar 2022, 2023 en verder. Het effect hiervan wordt als niet materieel beoordeeld.

Buitenproducenten die extra kosten maken als gevolg van de coronacrisis werden in de gelegenheid gesteld een beroep te doen op corona-regelingen bij de NPO via de omroep. De buitenproducenten krijgen deze middelen ter beschikking gesteld op basis van een afrekening.

Baten

De totale baten stegen van € 17.371.000 naar € 19.361.000.

De inkomsten uit OCW-middelen is met € 1.698.000 gestegen t.o.v. 2022.

De baten uit verenigingsactiviteiten stegen met € 309.000 veroorzaakt door de contributieverhoging van het lidmaatschap in oktober 2022 naar € 15 per jaar. Daarnaast daalde het aantal leden slechts met 2,8%. Ultimo 2023 bedroeg het aantal leden 85.585 (2022: 88.094). Dat is een daling van 2,8% t.o.v. ultimo 2022.

Nadere toelichting op de balans per 31-12-2023

Ultimo boekjaar zijn enkele grotere mutaties in balansposten te zien.

De *post onderhanden werken* steeg van € 2.399.000 naar € 4.271.000. Ultimo boekjaar waren een grote dramaproductie *Laura H.*, de documentaireseries *Verhalen uit de Rif* en *Staal* en een groot aantal documentaires met buitenproducenten in de voorraad opgenomen. Met de buitenproducenten wordt geregeld contact onderhouden over het verloop van de producties. Ultimo boekjaar waren er geen aanwijzingen dat producties niet gereed zullen komen en heeft er derhalve geen afwaardering van de voorraad plaatsgevonden.

De *vorderingen* stegen van € 540.000 naar € 1.364.000. De voornaamste oorzaak hiervoor is de vooruitbetaling van de pensioenpremie voor 2024 ad € 715.000 en de nog te ontvangen bijdrage van de NPO (voor uitzendingen in 2023) ad € 364.000. Daarnaast daalden juist het debiteurensaldo met € 226.000. Er is geen voorziening getroffen voor dubieuze debiteuren (2022 nihil).

De *schulden* stegen van € 3.485.000 naar € 5.703.000.

De *overgedragen reserve media-aanbod* bedraagt ultimo 2023 € 373.000. Met de NPO wordt overlegd over programmatische ingezet.

In de *schulden aan leveranciers* ad € 1.642.000 (2022 € 1.091.000) zijn onder andere de schulden aan de VPRO ad € 642.000 (2022 € 338.000) opgenomen voor afgenomen diensten voortvloeiende uit de afgesloten samenwerkingsovereenkomst en co-productieovereenkomsten.

De *overige schulden* stegen van € 63.000 naar € 106.000. Dit betreft de verplichting aan vakantiedagen. De reservering voor vakantiedagen is gestegen t.o.v. 2022 omdat er meer medewerkers in dienst zijn. Medewerkers worden actief gestimuleerd vakantiedagen op te nemen.

De *overlopende passiva* stegen van € 2.106.000 naar € 3.297.000.

De vooruit ontvangen contributies zijn hierin verwerkt. Deze daalden van € 782.000 naar € 662.000 als gevolg van het feit dat de incasso van december pas in januari 2024 is verwerkt.

Ook de nog te betalen programmatische kosten stegen van € 827.000 naar € 1.418.000. Deze post

omvat alle verwachte kosten voor de programmering van 2023 die nog niet daadwerkelijk tot een factuur of uitbetaling hebben geleid ultimo 2023.

Bestemming exploitatiesaldo

Het resultaat uit gewone bedrijfsvoering na belasting ad € 760.980 is voor € 750.000 ten gunste gebracht van de algemene reserve en voor € 10.980 (2022 € 989.020) aan de reserve voor media-aanbod. Er is € 372.735 als overgedragen reserve media-aanbod op de balans opgenomen.

Dit voorstel voor resultaatbestemming is in de jaarrekening verwerkt.

De RMA bedraagt na dotatie ultimo 2023 € 1.500.000 en de algemene reserve bedraagt € 1.500.000.

De raad van bestuur van de Publieke Omroep heeft op 20 december 2022 de Bindende Regeling Mediareserves gewijzigd en vastgesteld. Hierin is vastgesteld dat samenwerkingsomroepen zoals VPRO-HUMAN maximaal € 4.000.000 mogen reserveren van de gelden voor de verzorging van media-aanbod aan het einde van het boekjaar (€ 2.500.000 voor de VPRO en € 1.500.000 voor HUMAN). Per brief d.d. 15 mei 2023 heeft de staatsecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap haar besluit kenbaar gemaakt dat het wettelijk maximum van de algemene reserve voor landelijke omroeporganisaties verhoogd wordt tot een bedrag van € 1.500.000 met ingang van boekjaar 2023. Op korte en middellange termijn bestaat er geen liquiditeitsprobleem. De huidige liquiditeitspositie (quick ratio/current ratio per 31 december 2023 bedragen 0,79 resp. 1,53 (2022: 0,97 resp. 1,66) is ruim voldoende en is op orde.

Begroting 2024

De begroting 2024 resulteert in een exploitatietekort van € 924.000 (2023 € 688.000). Financiering van het tekort wordt gevonden door inzet van de reserves. De RMA bedraagt op 1 januari 2024 € 1.500.000 en de algemene reserve ook € 1.500.000.

Vanaf 1 januari 2022 vormen VPRO en HUMAN een samenwerkingsomroep. In de samenwerkingsovereenkomst zijn onder andere afspraken gemaakt over de gezamenlijke diensten die uit de organisatiekostenvergoeding (OK) worden gefinancierd. HUMAN en de VPRO delen alle onder- en overschrijdingen van de gezamenlijke ondersteunende diensten in de verhouding 1:2. In 2024 ontvangen de omroepen gezamenlijk € 11.300.000 (2023 € 10.000.000). Vanaf 2024 is de OK-vergoeding gelijk aan de OK-vergoeding van de fusieomroepen.

Er is in 2023 een tekort op de gezamenlijk OK begroting van € 2.100.000. Voor HUMAN bedragen de totale kosten van de ondersteunende diensten € 4.414.000 miljoen. De inkomsten zijn € 3.738.000 (OCW). De lagere vergoeding voor de organisatiekosten leidt tot een begroot negatief exploitatieresultaat van € 675.000.

De begroting van de media-productiekolom sluit op € 489.000 negatief. In de begroting is ruimte opgenomen voor programma-ontwikkeling en eigen bijdrage op programmering.

De vereniging verwacht een exploitatieresultaat van positief € 240.000.

Totaaloverzicht 2023	
Resultaat media	-489
Resultaat vereniging /NA	240
Resultaat organisatiekosten	-675
Totaal	-924

Uitgangspunten financieel beleid

Directe programmakosten en organisatiekosten

Het beleid van HUMAN is erop gericht dat de directe programmakosten niet hoger zijn dan de inkomsten uit de intekening en derden-financiering. Een efficiënt productieproces en efficiënte personeelsplanning zijn daarvoor noodzakelijk. HUMAN tracht de kernorganisatie met vaste medewerkers zo compact en flexibel mogelijk te houden.

Met de NPO is HUMAN gezamenlijk met de andere omroepen in gesprek om een kern-programmering af te spreken om zodoende de benodigde kernorganisatie op de financiering af te kunnen stemmen.

De nieuwe cao-afspraken met daarin een beperkte ketenbepaling van maximaal 3 contracten voor bepaalde tijd gedurende een termijn van maximaal 24 maanden zijn hierbij een belangrijk gespreksonderwerp.

HUMAN heeft geen eigen gebouw en weinig faciliteiten. Door de intensieve samenwerking met de VPRO is dit niet nodig.

Eigen Bijdrage

Voor het begrotingsjaar 2024 heeft HUMAN als eigen bijdrage t.b.v. de programmering € 225.000 (2023: € 334.000) begroot.

Reserve Media-aanbod

HUMAN streeft naar een stabiele reserve media-aanbod (RMA) in meerjarenperspectief. De hoogte van de RMA is van belang om risico's te kunnen dragen van lagere productiebudgetten, groeiende concurrentie, de toenemende behoefte aan investeringen in programmaontwikkeling en om mogelijke (deel-)reorganisaties en frictiekosten te kunnen financieren. De RMA dient tevens als werkkapitaal, is van belang voor het verkrijgen van kredieten, om de solvabiliteit op orde te houden en de rentekosten te drukken.

Liquiditeit en solvabiliteit

Bij de start van 2023 was de liquiditeitsvoorziening op orde. In de loop van het jaar is de liquiditeitsprognose wederom gemonitord. Er werden geen problemen geconstateerd in 2023. Het netto-werkkapitaal en de solvabiliteit, beide een maatstaf voor de financiële stabiliteit van HUMAN, zijn op orde. HUMAN kan derhalve op korte termijn aan zijn financiële verplichtingen voldoen. Om de gewijzigde financiering van projecten met NPO-fonds financiering op te vangen heeft de NPO aan HUMAN in december 2023 een extra werkkapitaal ter beschikking gesteld van € 1.000.000. Dit werkkapitaal wordt in de laatste 4 maanden van 2024 verrekend.

Risicomanagement, compliance en governance

I Risicomanagement

HUMAN richt zich in zijn risicomanagement op het realiseren van de organisatiedoelstellingen middels een transparante en beheersbare bedrijfsvoering.

De belangrijkste risico's en onzekerheden die gevolgen kunnen hebben voor o.a. de resultaten, continuïteit en financiële positie van HUMAN, zijn beoordeeld en visueel weergegeven in onderstaande risicomatrix. De matrix maakt het mogelijk om de risico's te wegen en met elkaar te vergelijken.

Risico's op het niveau van de Samenwerkingsomroep VPRO-HUMAN worden in de raad van toezicht vergaderingen van de Stichting besproken en gerapporteerd in het jaarverslag van de Samenwerkingsomroep.

Impact \ Kans	Laag	Midden	Hoog
Laag		4, 10, 11	
Midden	8	3, 5, 7	1, 2, 6
Hoog		9	

1. Programmering (strategisch en financieel risico)

Het programmeersysteem van de NPO leidt tot druk op het programmapakket van HUMAN. Indien HUMAN-programmering geen (goede) plek krijgt in de schema's van de NPO, levert dit risico's op voor de profilering en bekendheid van HUMAN en voor de uitvoering van het meerjarenbeleidsplan, voor een gezonde bedrijfsvoering en voor de continuïteit van werk voor personeel, met risico op frictie. Maatregelen richten zich op intensief overleg met de NPO om, met behoud van de eigenheid van HUMAN, meer ruimte te krijgen in het schema en voor betere uitzendtijden. Voorts moet vertegenwoordiging in de gremia van de NPO goed geborgd zijn waardoor informatie over kansen voor intekening wordt verkregen.

2. Samenwerking VPRO-HUMAN (strategisch)

In 2023 werd het adviesrapport van de Commissie van Geel gepubliceerd over de aanbevolen kaders voor de volgende erkenningsperiode. Alhoewel de huidige samenwerking geen acuut gevaar loopt, omdat de concessie is verleend tot 1 januari 2027, is het onzeker of de samenwerking met de VPRO in de huidige vorm gecontinueerd kan worden in de volgende concessieperiode. Ons beheersbaarheids-management richt zich enerzijds op de lobby om het huidige

samenwerkingsmodel te kunnen voortzetten en anderzijds op het vroegtijdig anticiperen op verschillende toekomstscenario's.

3. Veilige werkomgeving (*operationeel risico*)

Ongewenst gedrag op de werkvloer is een risico voor een mediabedrijf als HUMAN. Ongewenst gedrag kan tot gevolg hebben mensen zich onveilig gaan voelen en niet meer voor of met HUMAN willen werken. Bovendien kunnen incidenten tot reputatieschade leiden. Ons beheersbaarheidsmanagement richt zich op het alert zijn op signalen, het versterken van leiderschap binnen de organisatie, het adequaat communiceren van vertrouwenspersonen/meldpunten en het voeren van gesprekken met het team over het onderwerp veilige werkomgeving.

4. Vertegenwoordiging in NPO-overleggen (*strategisch*)

Het risico bestaat dat HUMAN wordt uitgesloten van NPO-overleggen omdat we een samenwerkingsomroep zijn met de VPRO. Als dat gebeurt, kunnen we minder invloed uitoefenen op de koers van de NPO. Ons beheersbaarheidsmanagement richt zich op de lobby richting de NPO om HUMAN en de andere samenwerkingsomroepen onderdeel te laten blijven uitmaken van de overleggen.

5. Terugloop ledenaantallen (*financieel en strategisch risico*)

Teruglopende ledenaantallen leiden tot teruglopende ledengelden en minder geld in de verenigingsbegroting. In 2023 nam het aantal vrienden (officieel: leden) in de vereniging af. Op 31 december 2023 telde de vereniging 85.585 vrienden (31 december 2022: 88.094). De uitstroom bleef, met een percentage van 2,8%, weliswaar stabiel ten opzichte van het aantal vrienden een jaar eerder. De instroom van nieuwe vrienden nam echter verder af. Ons beheersbaarheidsmanagement richtte zich op het aannemen van een CRM-marketeer en de voorbereiding van een nieuwe vrienden-wervingscampagne in 2024.

6. Financiën (*financieel risico*)

De combinatie van oplopende organisatie- en personeelskosten en minder programmeringsmogelijkheden vormen ook een risico. Ons beheersbaarheidsmanagement richtte zich op het continu monitoren van de organisatiekosten (OK) op directieniveau en op het gesprek met de NPO inzake de invoering van kernprogrammering. Kernprogrammering heeft als doel om de dekking van vaste programmatische medewerkers te waarborgen en daarmee meer financiële zekerheid (en daarmee baanzekerheid) te geven aan de omroepen en zijn medewerkers.

7. Ziekteverzuim (*operationeel risico*)

Als gevolg van de groei van HUMAN en de daarmee verbonden interne veranderingen is de druk op de organisatie toegenomen, met de kans op stijgend ziekteverzuim. Beheersbaarheidsmanagement richt zich op goed contact met medewerkers over hun *work load*, prioritering van werkzaamheden, het optimaliseren van interne processen en op professionele coaching van individuen indien daar behoefte aan is.

8. Diversiteit & inclusie (*strategisch risico*)

Indien HUMAN er niet in slaagt om een meer diverse en inclusieve organisatie te worden, tast dat onze geloofwaardigheid aan. In ons meerjarenbeleidsplan stelt HUMAN dat het onder andere ons

streven is dat in 2026 1 op de 6 werknemers een bi-culturele achtergrond heeft en de verdeling man/vrouw in balans is. Een inclusieve organisatie gaat verder dan dat. Ons beheersbaarheidsmanagement richtte zich in 2023 op bewustwording van medewerkers, een actief personeelsbeleid en het aanreiken van concrete handvatten om bij te dragen aan een diverse en inclusieve organisatie.

9. Informatieveiligheid (*operationeel risico*)

De kans dat HUMAN te maken krijgt met een cyberaanval of data-lek wordt steeds groter gezien de maatschappelijke ontwikkelingen. We lopen risico op reputatieschade en een boete door Autoriteit Persoonsgegevens voor een data-lek in de persoonsgegevens. Beheersbaarheidsmanagement richt zich op informatiebeveiliging en bewustwording in de organisatie.

10. Belangenverstremming (*operationeel risico*)

Reputatieschade door een incident waarbij sprake is van (de schijn van) belangenverstremming, of meer specifiek, van 'dienstbaarheid aan derden'. Kijkers moeten weten dat de producties van HUMAN zonder politieke of commerciële inmenging van derden tot stand zijn gekomen. Dat zou ten koste gaan van onze integriteit. De formele regels inzake journalistieke onafhankelijkheid zijn vastgelegd in ons nieuwe redactiestatuut. Hierin staan de regels waaraan alle HUMAN-medewerkers zich dienen te houden. Het statuut bevat tevens een escalatieladder voor het geval dat er zich toch gevallen voordoen waarin sprake is van belangenverstremming.

11. Fraude (*operationeel risico*)

Risico op fraude waardoor onrechtmatig eigendom van HUMAN wordt onttrokken. Beheersmaatregelen zijn gericht op adequate procedures die zijn ingericht in de financiële systemen. Daarnaast heeft de directie het jaarlijks bespreken van frauderisico's op de agenda van de audit, managementteam en de productieleiding. Door de onafhankelijke accountant en de directie zijn in 2023 geen indicaties van fraude geconstateerd.

II Compliance en governance

Aan naleving van de wet- en regelgeving, inclusief zelfregulering van de sector, zoals de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep, hecht HUMAN zeer. Ook de Mediawet, de Aanbestedingswet, en de Wet normering topinkomens, CIPO en richtlijnen vanuit het Commissariaat voor de Media horen daartoe. Laatstgenoemde externe toezichthouder kon geen overtreding van de Mediawet melden in 2023.

Het voorkomen van de grootste risico's en onzekerheden maakt integraal onderdeel uit van de interne bedrijfscultuur van HUMAN. De onafhankelijke en objectieve compliance officer is de jurist van de VPRO (Freek Stoové). Hij wordt ondersteund door de zakelijk adviseur (Elise Beukelman) en de bestuurssecretaris (Eline Lenders) van HUMAN. Zij zien toe op integer handelen en leveren een bijdrage aan een aantoonbaar integere bedrijfsvoering. De compliance officer draagt zorgt voor de naleving van integriteits-gerelateerde wet- en regelgeving en het integriteitsbeleid van HUMAN.

Gedragcode Integriteit Publieke Omroep 2021

Een belangrijk kompas voor de risicobeheersing bij HUMAN, met name met het oog op compliance, rechtmatigheid en transparantie, is de Gedragcode Integriteit Publieke Omroep 2021. De gedragcode is door de Raad van Bestuur NPO vastgesteld op 29 juni 2021 en die trad in werking op 1 juli 2021. De Principes 1, 2, 6 en 7 en de Regelingen A en C zijn op grond van de Mediawet 2008, bindend vastgesteld voor de landelijke publieke media-instellingen. De Principes 3, 4 en 5 zijn voor alle mediaorganisaties vastgesteld als aanbeveling, die op grond van de Mediawet 2008, zoveel als mogelijk moeten worden gevolgd.

In deze rapportage wordt ingegaan op de stand van zaken rond de implementatie en naleving van de genoemde richtlijnen en regelingen in het verslagjaar 2023.

Cultuur (*principe 1*)

De cultuur van HUMAN kenmerkt zich, geheel in lijn met zijn humanistische traditie, door onafhankelijkheid, openheid en integriteit. De raad van toezicht en de bestuurder zien toe op het waarborgen van deze waarden. De Gedragcode Integriteit Publieke Omroep is daarvoor een belangrijke leidraad. In alle relevante contracten, zowel CAO als freelance, wordt verwezen naar de Gedragcode van VPRO – HUMAN waarbij contractanten zich akkoord verklaren met de inhoud.

Het bestuur creëert een cultuur die bijdraagt aan de onafhankelijkheid en integriteit van de media-organisatie en die erop is gericht de publieke mediaopdracht te vervullen, ook op de lange termijn.

Bestuur en raad van toezicht zijn zich bewust van het voorbeeldgedrag dat zij als leidinggevende(n) en toezichthouders dienen te geven.

Wat betreft de onafhankelijk van het media-aanbod is in juli 2023 de nieuwe journalistieke code van de NPO vastgesteld. De vorige versie uit 2016 was op sommige vlakken verouderd of onvolledig. De herziening is opgesteld in samenspraak tussen de NPO en de omroepen. De belangrijkste toevoeging is de definitie van ‘een journalistieke productie’.

In de HUMAN-organisatie wordt de journalistieke kwaliteit en onafhankelijkheid onder andere geborgd door het vernieuwde redactiestatuut dat per 17 januari 2023 in werking is getreden. Het vernieuwde redactiestatuut is in 2023 met alle HUMAN-medewerkers besproken en wordt bovendien structureel in de *on boarding* van nieuwe medewerkers geagendeerd. In 2023 is tevens de Redactieraad (bestaande uit vijf medewerkers) aangesteld. De redactieraad ziet toe op de noodzakelijke waarborging van journalistieke kwaliteit en onafhankelijkheid van het programmapakket van HUMAN.

Integer handelen (*principe 2*)

Het bestuur, de leden van de raad van toezicht en de overige medewerkers van de mediaorganisatie horen integer te handelen. Door openheid en aanspreekbaarheid voorkomen zij dat hun persoonlijke belangen met die van de mediaorganisatie verstrengeld raken.

HUMAN hecht groot belang aan het bevorderen van een cultuur waarin alle medewerkers op de hoogte zijn van het integriteitsbeleid. Eenieder hoort zich veilig te voelen. Op een open wijze horen

medewerkers elkaar aan te kunnen spreken over normen en waarden. HUMAN en VPRO hanteren een gedragscode (geactualiseerde versie d.d. 2022), waarin de verantwoordelijkheid en de criteria voor gedrag en omgang voor alle medewerkers zijn opgenomen. Respect, samenwerking, verantwoordelijkheid en integriteit zijn hierbij de uitgangspunten.

Bij indiensttreding worden alle CAO-medewerkers en de leden van de raad van toezicht verzocht om opgave te doen van al hun nevenfuncties, financiële belangen of beleggingen en het ontvangen/verstrekken van geschenken. De nevenfuncties van toezichthouders, topfunctionarissen, en gezichtsbepalende journalistieke functionarissen (in CAO-dienst), worden gepubliceerd alsmede de ontvangen en gegeven geschenken met een waarde van meer dan € 50.

Voor wat betreft de beloningen/onkostenvergoedingen zijn de omroep-brede CAO-regels van toepassing op alle topfunctionarissen. Voor de leden van de raad van toezicht geldt een vacatieregeling en onkostenvergoedingsregeling. De uitbetaalde vergoedingen worden nader toegelicht in de jaarrekening.

De uitkomst van de jaarlijkse informatieverstrekking door alle medewerkers en toezichthouders over 2023 gaf geen aanleiding tot het nemen van maatregelen. Gevallen van fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik en afwijkingen van de integriteitscode zijn ons niet gemeld en anderszins ook niet bekend.

Voor het overige zijn de onderdelen van deze richtlijn betreffende belangenverstremgeling en aanbesteding van belang:

- Indien met een opdracht meer dan € 50.000 is gemoeid, moet bij ten minste drie organisaties/bedrijven een offerte worden aangevraagd. Dit is niet van toepassing indien het een opdracht tot het maken van een televisie- of radioprogramma, dan wel internetcontent, dan wel de uitzonderingen genoemd in de Europese aanbestedingsrichtlijnen betreft. Daarmee is de werkingssfeer van deze bepaling sterk gelimiteerd. De zakelijk adviseur draagt zorg voor navolging van deze richtlijn. In 2023 hebben zich geen casussen voorgedaan.

HUMAN heeft in 2023 geen schenkingen gedaan aan derden.

Relatie bestuur en raad van toezicht (*principe 3*)

Het bestuur en de raad van toezicht zijn, ieder vanuit hun eigen rol, verantwoordelijk voor de governance van de mediaorganisatie en ontwikkelen daarvoor permanent hun deskundigheid en professionaliteit.

HUMAN heeft de organisatie ingericht conform de aanbevelingen voor de bestuurlijke organisatie van de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep. Deze geeft gedragsregels voor topfunctionarissen en toezichthouders, voor de inrichting van de organisatie van omroepinstellingen - inclusief de verhouding tussen toezicht en bestuur - voor de honorering van functionarissen en toezichthouders, verslaglegging van werkzaamheden en voor de wijze waarop leden invloed kunnen uitoefenen.

HUMAN rapporteert over de nevenfuncties, financiële belangen, beleggingen en geschenken van topfunctionarissen, gezichtsbepalende journalistieke functionarissen en de toezichthouders in het openbaar register.

Er is binnen HUMAN een helder onderscheid tussen (de taken en verantwoordelijkheden van) het bestuur en de raad van toezicht. Met de huidige two-tierstructuur (besturend orgaan en toezichthoudend orgaan) voldoet HUMAN aan de eisen, vastgelegd in de richtlijn.

De raad van toezicht evalueert jaarlijks zijn functioneren buiten aanwezigheid van het bestuur en voert eenmaal per jaar met het bestuur een gesprek over het functioneren. Het bestuur en (de leden van) de raad van toezicht werken permanent aan de eigen ontwikkeling, onder meer door kritische (zelf)reflectie, coaching en het bijwonen van relevante conferenties.

Bestuur (*principe 4*)

Het bestuur is deskundig en oefent zijn taken en bevoegdheden, met inachtneming van wet- en regelgeving en de statuten, uit in het belang van de mediaorganisatie en de uitvoering van de publieke mediaopdracht.

Het bestuur van HUMAN is onder meer verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming wat betreft procedure, proces en inhoud; het realiseren van de doelstellingen, de strategie en het (financiële) beleid; het realiseren en borgen van de transparantie, onafhankelijkheid en integriteit van HUMAN; het (laten) naleven van alle relevante wetten en regels, waaronder de Mediawet 2008 en de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep; het beheersen van de risico's van de ondernemingsactiviteiten en voor de juiste besteding van de middelen van HUMAN; het zorgdragen voor een veilige werkomgeving; de verslaggeving en rapportages over de prestaties van de organisatie en tijdige en adequate informatievoorziening naar de raad van toezicht. Het bestuur draagt er zorg voor dat de raad van toezicht zijn toezichthoudende taak optimaal kan uitvoeren.

De taken en bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in de statuten. Daarin is ook vastgelegd voor welke besluiten van het bestuur de voorafgaande goedkeuring of vaststelling door, dan wel instemming van de raad van toezicht noodzakelijk is. Tevens zijn in de statuten de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het bestuur ten opzichte van de algemene ledenvergadering vastgelegd. Het bestuur van HUMAN bestaat uit één persoon, Willemien van Aalst. Zij vervult tevens de functie van (coördinerend) hoofdredacteur.

Raad van toezicht (*principe 5*)

De raad van toezicht is deskundig en onafhankelijk en richt zich bij het vervullen van zijn taken, met inachtneming van wet- en regelgeving en de statuten, op het belang van de mediaorganisatie en de uitvoering van de publieke mediaopdracht.

De raad houdt toezicht op het beleid van het statutaire bestuur, de algemene gang van zaken van de vereniging, het bestuur en het door het bestuur gevoerde beleid en beheer. De raad toetst het beleid van het bestuur aan het meerjarenbeleidsplan 'Radicaal Menselijk (2022-2026)' en de daaruit voortvloeiende operationele jaarplannen. De raad is voorts belast met de taken en bevoegdheden die in de statuten zijn vastgelegd en geeft het bestuur, gevraagd en ongevraagd, advies. De raad van

toezicht is werkgever van het bestuur. Conform de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep (2021) stelt de raad van toezicht zich onafhankelijk en kritisch op. Bij de vervulling van zijn taak richt de raad van toezicht zich naar het belang van de vereniging, rekening houdend met het gemeenschappelijk belang van het bestel van publieke media-instellingen. Tot slot ziet de raad van toezicht toe op de verwezenlijking van het doel van de vereniging in overeenstemming met de grondslag.

Samenstelling

Op 31 december 2023 bestond de raad van toezicht uit vijf leden, met ieder een eigen aandachtsgebied (algemeen bestuurlijk toezicht en de relatie met overheid en politiek, organisatieontwikkeling, financiën, media, journalistiek en levensbeschouwing). De raad van toezicht hanteert voor zijn leden en voor de raad van toezicht als geheel functieprofielen met taken en competenties. De zittingsduur van de voorzitter en de leden van de RvT bedraagt maximaal twee termijnen van vier jaar. Bij vacatures wordt, na evaluatie, het betreffende vacante profiel openbaar gemaakt.

De samenstelling van de raad van toezicht is in 2023, ten opzichte van 2022, veranderd.

In 2023 is de opvolger van Sem Bakker benoemd, wiens termijn afliep per 6 november 2022. In de werving werd gezocht naar een lid met juridisch profiel. Hasnaa Beni Driss is als kandidaat RvT-lid uit de procedure gekomen en tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) van 17 juni 2023 officieel benoemd door de leden van HUMAN.

Per 29 september 2023 liep tevens de tweede termijn van Haroon Sheikh af. Hiertoe werd een wervingsprocedure gestart, waaruit Jacqueline Lampe als kandidaat lid is gekomen. Tijdens de ALV van 17 juni 2023 is zij voorgedragen en benoemd als RvT-lid. Jacqueline Lampe is tevens de opvolger van Haroon Sheikh in de auditcommissie.

Beril Kutluer is in 2023 door de ALV herbenoemd voor een tweede termijn als lid RvT. Zij continueert haar voorzitterschap van de auditcommissie.

Naam	Functie	Einddatum 1 ^e termijn	Einddatum 2 ^e termijn
<i>Arjan Vliegenthart</i>	Voorzitter	19 juni 2026	
<i>Haroon Sheikh</i>	Lid		29 september 2023
<i>Yvonne Zonderop</i>	Lid		11 juni 2025
<i>Beril Kutluer</i>	Lid		17 juni 2027
<i>Hasnaa Beni Driss</i>	Lid	17 juni 2027	
<i>Jacqueline Lampe</i>	Lid	17 juni 2027	

De wervingsprocedures zijn conform de statuten verlopen. Na vaststelling van de profielschetsen door de raad van toezicht, werden de vacatures openbaar gepubliceerd op diverse wervingsplatformen.

Activiteiten

De raad van toezicht kwam in 2023 vijfmaal bijeen. De vergaderingen vonden plaats op 28 februari, 20 april, 17 juni, 12 oktober en 7 december.

In de vergaderingen is aandacht besteed aan jaarlijks terugkerende onderwerpen, waaronder de financiële ontwikkeling en verantwoording, actuele ontwikkelingen in het mediabeleid, naleving wet- en regelgeving, risicomanagement, ontwikkeling van programmering, de samenwerking met de VPRO en maatschappelijke partners, de vereniging, de programmaraad en de algemene gang van zaken bij HUMAN.

Specifieke onderwerpen in 2023 waren voor HUMAN de samenwerking met VPRO, de toekomst van het omroepbestel, het advies publieke omroep van de Commissie van Geel, het strategietraject met omroepen en de NPO, een veilige werkomgeving, het onderzoek van de Commissie van Rijn, duurzaamheid, cybersecurity en de werving van twee nieuwe RvT-leden. De raad van toezicht keurde het jaarverslag 2022, de begroting 2024 en het jaarplan 2024 goed.

Het wederzijds functioneren tussen de raad van toezicht en het bestuur is aan de orde geweest en de zelfevaluatie van de raad van toezicht heeft plaatsgevonden op 17 juni 2023.

Op 8 februari en 7 december 2023 heeft (een afvaardiging van) de raad van toezicht gesproken met (een afvaardiging van) de ondernemingsraad. Deze overleggen vonden plaats in combinatie met het Artikel 24 overleg, in gezamenlijkheid met de bestuurder.

Op 19 maart 2024 vindt het jaarlijks functioneringsgesprek plaats met de bestuurder. Het gesprek werd gevoerd door voorzitter Arjan Vliegthart en Jacqueline Lampe

Afzonderlijk en incidenteel bezoeken de leden van de raad van toezicht vergaderingen van de programmaraad, de weekstarts met het HUMAN-team en programmatische evenementen en premières van HUMAN.

Commissies

De raad van toezicht wordt bijgestaan door de auditcommissie en de programmaraad.

De auditcommissie bestaat uit Beril Kutluer (voorzitter) en Jacqueline Lampe. De auditcommissie bereidt de besluitvorming van de raad van toezicht voor op financieel vlak. De auditcommissie adviseert de raad van toezicht over de jaarlijks te nemen goedkeuringsbesluiten inzake jaarrekening en begroting, de werking van de interne risicobeheersing en controlesystemen en de naleving daarvan. De auditcommissie voert regulier overleg met de directeur en de zakelijk adviseur, en onderhoudt contact met de externe onafhankelijke accountant. In 2023 vergaderde de auditcommissie vijfmaal met de directeur en met de zakelijk adviseur (27 februari, 14 april, 9 juni, 6 oktober en 1 december). Op 14 april vergaderde de commissie in het bijzijn van de controlerend onafhankelijke accountant. Voor een opsomming van de door de auditcommissie geïdentificeerde risicogebieden, waarover de directie in het kader van het risicomanagement periodiek rapporteerde, wordt verwezen naar paragraaf 'risicomanagement, compliance en governance'.

De programmaraad is het strategisch inhoudelijk adviesorgaan van de raad van toezicht en het bestuur en heeft tot taak om visies en perspectieven aan te dragen voor de programmering, met een klemtoon op de vraag: wat zijn belang en boodschap van het humanisme anno nu en wat betekent dit specifiek voor HUMAN.

De programmaraad bestaat uit leden afkomstig uit het maatschappelijke netwerk van HUMAN. Onder voorzitterschap van Yvonne Zonderop kwam de programmaraad in 2023 tweemaal bijeen, op 1 juni en 18 december. De programmaraad bestond op 31 december 2023 uit 12 leden.

Raad van toezicht van Stichting VPRO-HUMAN

2023 was het tweede jaar van de samenwerkingsomroep VPRO-HUMAN. De samenwerking is geformaliseerd in een stichting met een eigen raad van toezicht. Deze raad van toezicht bestaat uit de voorzitters van beide verenigingen en twee leden van de raad van toezicht van beide verenigingen, onder voorzitterschap van de voorzitter van de raad van toezicht van de VPRO. Voor HUMAN zijn dat Arjan Vliegthart en Beril Kutluer. Waar nodig rapporteren de voorzitter en het betrokken lid terug aan de raad van toezicht van de vereniging VPRO. In het bestuursverslag 2023 staat alle informatie over de frequentie van de vergaderingen van de raad van toezicht van de stichting, en over de inhoud van die vergaderingen.

Buiten deze formele vergaderingen spreekt de voorzitter van de raad van toezicht met enige regelmaat op informele basis met de voorzitter raad van toezicht van HUMAN.

Sinds de start van de samenwerkingsomroep VPRO-HUMAN per 1 januari 2022 is er een overkoepelende raad van toezicht opgericht als toezichthouder van Stichting VPRO-HUMAN. In deze raad van toezicht zitten twee afgevaardigden uit zowel de raad van toezicht van VPRO als van HUMAN, waaronder beide voorzitters. Waar nodig rapporteren de voorzitter en het betrokken lid terug aan de raad van toezicht van HUMAN. Voorafgaand aan de RvT-vergaderingen van de Stichting kwamen de auditcommissies van beide verenigingen bijeen om de besluitvorming omtrent de financiën voor te bereiden. Zie het bestuursverslag 2023 van de samenwerkingsomroep VPRO-HUMAN voor de frequentie en inhoud van de raad van toezicht vergaderingen van de Stichting.

Risicobeheersing (principe 6)

Het bestuur is verantwoordelijk voor een goed systeem van risicobeheersing, maakt de risico's die aan de activiteiten zijn verbonden kenbaar en draagt zorg voor sluitende interne processen, procedures en externe verslaggeving, voorzien van een controleverklaring door een externe onafhankelijke accountant. De raad van toezicht heeft hierbij een toezichthoudende taak.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheersen van de risico's verbonden aan de strategie en de activiteiten van de organisatie, het handelen van medewerkers en de maatschappelijke positionering van de organisatie. In de reguliere vergaderingen van de raad van toezicht worden de risicoanalyses besproken en minstens eenmaal per jaar de werking van de risicobeheersings- en controlesystemen, alsmede noodzakelijk geachte aanpassingen.

Principe 6, risicobeheersing, kent de paragraaf "accountant". Daarin wordt gesteld, dat de omroeporganisatie na vijf boekjaren van controleteam wisselt. De bepaling ter uitwerking van dit principe is daarbij vastgesteld onder het beginsel "pas toe of leg uit".

HUMAN heeft ervoor gekozen de wet op het accountantsberoep, en daarmee de verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants (ViO) te volgen. Deze stelt, dat na een periode van zeven aaneengesloten jaren betrokkenheid van een key assurance-partner of een ander senior lid bij een assurance-opdracht, een bedreiging op de onafhankelijkheid kan ontstaan. De tekenend partner is sinds boekjaar 2018 betrokken bij de controle en valt daardoor binnen deze periode van 7 jaar.

HUMAN heeft hiermee een langere periode van stabiliteit in het financieel toezicht gerealiseerd. Mede met het oog op de per 1 januari 2022 gestarte samenwerking(somroep) met de VPRO is dat gewenst, zeker ook omdat in de afgelopen jaren regelmatig leden zijn vertrokken uit dan wel toegevoegd zijn aan het controleteam van de accountant.

Verantwoording (principe 7)

Het bestuur en de raad van toezicht spreken elkaar aan, vanuit ieders verantwoordelijkheid, op hun functioneren en leggen over hun werkzaamheden actief openbare verantwoording af.

Dit principe stelt eisen aan de verslaglegging van de activiteiten van de omroepinstellingen. HUMAN legt op allerlei verschillende niveaus verantwoording af over het gevoerde beleid.

In het jaarverslag ten behoeve van de Algemene Ledenvergadering (ALV) doen de raad van toezicht en het bestuur conform het bepaalde in de statuten, integraal verslag van het gevoerde beleid, inclusief rekening en verantwoording in de vorm van de jaarrekening met accountantsverklaring.

De jaarrekening wordt opgesteld conform de eisen in het Handboek Financiële Verantwoording en wordt voorgelegd aan het Commissariaat voor de Media.

Ten slotte stelt het bestuur jaarlijks, conform artikel 31b van de WOR, een sociaal jaarverslag op waarin wordt ingegaan op de ontwikkelingen op het terrein van het personeelsbeleid. Dat verslag wordt besproken met de ondernemingsraad van HUMAN.

In de verklaring governance en interne beheersing verklaart het bestuur dat in het bestuursverslag informatie wordt verschaft conform RJ 400.108 en 400.122 en dat het bestuursverslag voldoet aan de beleidsregels van het Commissariaat voor de Media ten aanzien van de governance en interne beheersing.

HUMAN draagt verder zorg voor *Administratieve organisatie en maatregelen van interne controle, inclusief systeem van informatievoorziening aan werkprocessen.*

Financiële borging vindt plaats op basis van het Handboek Financiële Verantwoording en de interne regelingen met betrekking tot de Administratieve Organisatie (VPRO). Het verzorgen van het media-aanbod is opgedragen aan de VPRO waarbij rapportage aan de opdrachtgever (HUMAN) een cruciale rol speelt. Inhoudelijke en financiële nacalculaties worden met alle betrokkenen doorgesproken en vastgelegd in het financiële systeem.

Melden vermoedens van misstanden (regeling A)

In 2023 heeft een hervervkiezing plaatsgevonden van de interne vertrouwenspersonen. Er is nadrukkelijk getracht ook HUMAN-medewerkers warm te maken voor de functie van vertrouwenspersoon. Dat is niet gelukt. Nicoline Tania en Selma Boesenkool zijn beiden in dienst van de VPRO. Medewerkers hebben voorts de keus zich te wenden tot extern vertrouwenspersoon Lianne Banda of meldpunt Mores. Mores is een extern meldpunt voor ongewenste omgangsvormen van de Nederlandse culturele en creatieve sector.

Functionaris Integriteit Publieke Omroep (regeling B)

Er is een Functionaris Integriteit Publieke Omroep. De Functionaris wordt aangesteld door de raad van bestuur van de NPO, na advies van het College van Omroepen.

Beloningskader Presentatoren Publieke Omroep (regeling C)

Alle bij HUMAN werkzame presentatoren ontvangen een jaarhonorarium dat binnen de gestelde normen valt. HUMAN voldoet aan deze richtlijn en rapporteert hierover jaarlijks aan de NPO.

Toekomst

Het is alsof er elk jaar een schepje bovenop komt.

Op dit moment bevinden we ons op een voorlopig humanistisch dieptepunt als we het hebben over oorlog en vrede, vertrouwen in de politiek, wereldwijd, in Europa en in Nederland. En daarbij is de situatie in onze biotoop, die van de Publieke Omroep, ook ronduit bedroevend te noemen. We slepen ons van affaire naar affaire, het gaat ten koste van onze creatieve energie, en uitgesproken kritische politici steken hun afkeuring over de publieke omroep niet onder stoelen of banken.

Tegelijkertijd zijn we aan ons levensmotto verplicht om licht te blijven zien, hoop te houden en aan toekomstplannen te werken.

Welnu, die zijn er volop. Belangrijke speerpunten zijn voor ons de uitvoering van de aanbevelingen van de Commissie Van Rijn op onze werkvloeren, voor zover dat niet is gebeurd, op dagelijkse basis. Een veilige werkomgeving zichtbaar en voelbaar voor iedereen moet vanzelfsprekend zijn.

Programmatisch houden we vast aan de vier hoofddomeinen van HUMAN (levenskunst, publieke opinie & waarheidsvinding, systeempijn en humane economie) en we proberen binnen die domeinen aan zo duurzaam mogelijk kernredacties te bouwen.

De NPO-gedachte aan kernprogrammering gaat dat mogelijk maken. Binnen het genre journalistiek zijn we al een eind op weg om journalistiek inzake publieke opinie & waarheidsvinding en klimaatjournalistiek te claimen. Op het moment dat NPO ook op andere genres kernprogrammering gaat invoeren, proberen we ook tot kernredacties te komen op onder meer de terreinen levensbeschouwing, documentaire en psychologie.

Het is goed om aan deze uitgangspunten vast te houden, zoals we ook blijven vasthouden aan onze innige samenwerking en samenwerkingsvorm met de VPRO. Wat we in de huidige concessieperiode samen opbouwen, willen we verdiepen. De komende jaren en in een volgende concessieperiode.

Tegelijkertijd leven we in politiek-bestuurlijk roerige tijden waarin de zekerheid van vandaag niet de zekerheid van morgen is. Met een inmiddels op sterkte gebrachte bezetting hoopt HUMAN in 2024 en 2025 zoveel mogelijk van zijn ambities waar te maken. Als het moet, ook tegen de stroom in. Het zullen jaren worden waarin we onze rug moeten rechte en waarin we trouw moeten zijn aan een van de belangrijkste humanistische principes: veerkracht.

Alleen met die houding kunnen we onze boodschap van hoop en vertrouwen geloofwaardig bij onze kijkers, luisteraars en gebruikers brengen, en kunnen wij op onze beurt geloofwaardig open staan voor de reacties en suggesties van diezelfde kijkers, luisteraars en gebruikers.

Met alle talent en energie waarover we beschikken willen we in de komende jaren bijdragen aan het grotere goed van de Publieke Omroep. We voelen ons verantwoordelijk voor de toekomst van het bestel en zullen met onze rechtsstatelijke principes en met onze liefde voor de publieke zaak pal staan voor de waarden waar het publieke bestel ooit voor is opgericht.

Verklaring governance en interne beheersing (Model X)

Teneinde de jaarrekening zinvol te kunnen interpreteren, verschaft het bestuursverslag conform RJ 400.108 informatie over de Vereniging Investeer in Human (hierna te noemen HUMAN).

Conform RJ 400.122 is in het bestuursverslag ook informatie opgenomen over de toepassing van de Gedragscode Integriteit Publieke omroep 2021, die fungeert als gedragscode. Het bestuursverslag voldoet aan de specifieke voorschriften van Principe 7 van de Gedragscode Integriteit Publieke omroep 2021. Principe 7 betreft de openbare verantwoording door het bestuur en de raad van toezicht van HUMAN van hun functioneren. Principe 7 is door de Raad van Bestuur van de NPO op grond van het bepaalde in artikel 2.3, tweede lid, juncto artikel 2.10, tweede lid, aanhef en onder c, en artikel 2.60, eerste lid, Mediawet 2008 bindend vastgesteld voor de landelijke publieke media-instellingen.

Het bestuursverslag voldoet ook aan de beleidsregels van het Commissariaat voor de Media van 26 september 2017 ten aanzien van de governance en interne beheersing van de NPO, de RPO en de landelijke en regionale publieke media-instellingen (Stcrt. 2017, 57731).

Hilversum, 18 april 2024

Mede namens de raad van toezicht,

Willemien van Aalst
Directeur/hoofdredacteur

Jaarrekening

Balans per 31 december 2023 na resultaatbestemming (MODEL I)
bedragen x € 1.000

		<u>31 december 2023</u>	<u>31 december 2022</u>
<i>Vlottende activa</i>			
Vorraden			
Onderhanden werken	(1)	4.271	2.399
Vorderingen			
Handelsdebiteuren	(2)	273	499
Belastingen en premies sociale			
Verzekeringen		0	0
Overige vorderingen	(3)	1.084	28
Overlopende activa	(4)	7	13
		<u>1.364</u>	<u>540</u>
Liquide middelen			
Bank	(5)	3.140	2.839
		<u>8.775</u>	<u>5.778</u>

		<u>31 december 2023</u>	<u>31 december 2022</u>
Eigen vermogen			
Algemene reserve	(6)	1.500	750
Reserve voor media-aanbod	(7)	1.500	1.489
		<u>3.000</u>	<u>2.239</u>
Voorzieningen			
Jubilea	(8)	21	16
Loopbaanontwikkeling	(9)	51	38
		<u>72</u>	<u>54</u>
Kortlopende schulden			
Overgedragen Reserve media-aanbod	(10)	373	7
Schulden aan leveranciers	(11)	1.642	1.091
Belastingen en premies sociale verzekeringen	(12)	285	216
Schulden inzake pensioenen		0	2
Overige schulden	(13)	106	63
Overlopende passiva	(14)	3.297	2.106
		<u>5.703</u>	<u>3.485</u>
		<u>8.775</u>	<u>5.778</u>

Exploitatierkening 2023 (MODEL II)

bedragen x € 1.000

	2023	2022
Baten		
Media-aanbod (15)		
- Vergoeding OCW	15.573	12.184
- Omroepbrede Middelen	2.215	3.304
- Inzet Overgedragen media-aanbod	7	609
<i>Subtotaal baten media-aanbod</i>	17.795	16.097
Programmagebonden eigen bijdragen (16)	133	63
Opbrengst overige nevenactiviteiten (17)	64	25
Opbrengst Verenigingsactiviteiten (18)	1.369	1.174
Overige bedrijfsopbrengsten (19)	0	12
<i>Som der bedrijfsopbrengsten</i>	19.361	17.371
Lasten		
Lasten personeel in loondienst (20)	5.065	3.862
Lasten personeel niet in loondienst (21)	2.427	2.386
Facilitaire lasten (22)	2.463	2.456
Rechten (23)	700	905
Lasten buitenproducenten	5.491	4.944
Overige lasten (24)	2.089	1.807
<i>Som der bedrijfslasten</i>	18.235	16.360
Bedrijfsresultaat	1.126	1.011
Financieel resultaat (25)	9	-22
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	1.135	989
Vennootschapsbelasting	-1	0
Over te dragen reserve voor media-aanbod	-373	0
Exploitatieresultaat na overdracht en belastingen	761	989

Kasstroomoverzicht over 2023 (MODEL III)

bedragen x € 1.000

	2023	2022
I. Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	761	989
Aanpassen voor:		
Afschrijving vaste activa	0	0
Mutatie voorziening	<u>18</u>	<u>7</u>
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	779	996
Mutatie voorraden	-1.872	-1.056
Mutatie vorderingen	-824	-127
Mutatie kortlopende schulden	<u>2.218</u>	<u>333</u>
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	301	146
II. Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in (im)materiële vaste activa	0	0
Desinvesterings in (im)materiële vaste activa	<u>0</u>	<u>0</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	0	0
III. Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden	0	0
Aflossing van langlopende schulden	<u>0</u>	<u>0</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutatie liquide middelen I- II + III	301	146
Liquide middelen einde boekjaar	3.140	2.839
Liquide middelen begin boekjaar	2.839	2.693
Mutatie liquide middelen	301	146

Toelichting op de exploitatierekening over 2023 media-instellingen (Model IVa)

bedragen x € 1.000

	Media	Neven-activiteiten	Vereniging	Organisatiekosten	Totaal 2023
Baten					
Media-aanbod					
- Vergoeding OCW	12.786	0	0	2.787	15.573
- Omroepbrede Middelen	2.211	0	0	4	2.215
- Inzet Overgedragen media-aanbod	<u>7</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>7</u>
<i>Subtotaal baten media-aanbod</i>	15.004	0	0	2.791	17.795
Programmagebonden eigen bijdragen	133	0	0	0	133
Opbrengst overige nevenactiviteiten	0	64	0	0	64
Opbrengst Verenigingsactiviteiten	0	0	1.369	0	1.369
Overige bedrijfsopbrengsten	0	0	0	0	0
<i>Som der bedrijfsopbrengsten</i>	15.137	64	1.369	2.791	19.361
Lasten					
Lasten personeel in loondienst	3.547	17	75	1.426	5.065
Lasten personeel niet in loondienst	2.310	0	16	101	2.427
Facilitaire lasten	1.907	0	458	98	2.463
Rechten	699	0	0	1	700
Lasten buitenproducent	5.479	0	0	12	5.491
Overige lasten	540	5	35	1.509	2.089
Toerekening organisatiekosten	0	0	70	-70	0
<i>Som der bedrijfslasten</i>	14.482	22	654	3.077	18.235
Bedrijfsresultaat	655	42	715	-286	1.126
Financieel resultaat	0	0	0	9	9
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	655	42	715	-277	1.135
Vennootschapsbelasting	0	0	0	-1	-1
Toerekening resultaat nevenactiviteiten aan verzorging media-aanbod	42	-42	0	0	0
Over te dragen reserve media-aanbod	-373	0	0	0	-373
Exploitatieresultaat na overdracht en belastingen	324	0	715	-278	761
FTE gemiddeld	48,3	0	1,4	12,6	62,3
FTE ultimo	54,5	0	1,9	12,9	69,3

Toelichting op nevenactiviteiten per cluster 2023 (Model VI)
bedragen x € 1.000

	Cluster 1	Cluster 2	Totaal 2023
Baten			
Programmagebonden eigen bijdragen	0	0	0
Opbrengst programmabladen	0	0	0
Opbrengst overige nevenactiviteiten	47	17	64
Overige bedrijfsopbrengsten	0	0	0
<i>Som der bedrijfsopbrengsten</i>	47	17	64
Lasten			
Lasten personeel in loondienst	0	17	17
Lasten personeel niet in loondienst	0	0	0
Facilitaire lasten	0	0	0
Rechten	0	0	0
Lasten buitenproducent	0	0	0
Overige lasten	5	0	5
Toerekening organisatiekosten	0	0	0
<i>Som der bedrijfslasten</i>	5	17	22
Bedrijfsresultaat	42	0	42
Financieel resultaat			
Opbrengst deelnemingen	0	0	0
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	0	0	0
Waardeverandering van vorderingen vaste activa	0	0	0
Waardeverandering van beleggingen & effecten	0	0	0
Rentelasten en soortgelijke kosten (-/-)	0	0	0
<i>Som der financiële baten en lasten</i>	0	0	0
Exploitatieresultaat voor toerekening Eigen Bijdrage	42	0	42

Cluster 1. De exploitatie van onverkort media-aanbod of publieke formats buiten de publieke media-opdracht.

Cluster 2. Het verhuren van personeel of middelen, waaronder mede te verstaan het produceren van AV-materiaal voor derden.

Sponsorbijdragen en bijdragen van derden 2023 (model VII)

bedragen x € 1.000

Specificatie: Aansluiting vermindering van subsidies van voorraad in de balans

Titel Media aanbod	Organisatie	Totale bijdrage	CoBO	Overig	NPO-fonds
		0	0	0	0
Aansluiting "vermindering van voorraad" in de balans		0	0	0	0

Sponsorbijdragen en bijdragen van derden 2023 (model VII)

bedragen x € 1.000

Specificatie: Aansluiting subsidies in de exploitatie

Titel Media-aanbod	Organisatie	Totale bijdrage	CoBO	Overig	NPO-fonds
Tegen de Tijd (We hebben alle tijd van de wereld)	NPO-fonds	140	0	0	140
Tegen de Tijd/ We hebben alle tijd van de wereld	NPO-fonds	7	0	0	7
Jezidi vrouwen - Dochter van de zon	NPO-fonds	129	0	0	129
Look what you made me do	NPO-fonds	150	0	0	150
Mama weet het zeker	NPO-fonds	57	0	0	57
Wie gelooft Teekay?	NPO-fonds	45	0	0	45
De vergeten veteraan (De schuilplaats)	NPO-fonds	196	0	0	196
Sheila's demonen	NPO-fonds	160	0	0	160
Zusjes	NPO-fonds	13	0	0	13
De Bek van het Beest	NPO-fonds	64	0	0	64
I Know That You Know I Exist	NPO-fonds	32	0	0	32
Kanaal Sociaal (vh Voorstad)	NPO-fonds	72	0	0	72
Mens/onmens: Wie gelooft Teekay?	NPO-fonds	11	0	0	11
2Doc: In Mijn Hoofd is Alles Leuker	NPO-fonds	30	0	0	30
2Doc: A Modern Gypsy Fairytale	NPO-fonds	30	0	0	30

2Doc: De verscheurde grens	NPO-fonds	24	0	0	24
2Doc: Blauwdruk	NPO-fonds	29	0	0	29
Pai	NPO-fonds	32	0	0	32
Online Honger	NPO-fonds	18	0	0	18
Zo dood als een pier	NPO-fonds	154	0	0	154
Zo Dood als een Pier - publieksbereik	NPO-fonds	18	0	0	18
Metropolis	European Cultural Foundation	30	0	30	0
Medialogica on tour	Fonds 1818	23	0	23	0
Medialogica on tour	Fonds 21	40	0	40	0
Medialogica on tour	VSB fonds	40	0	40	0
Aansluiting exploitatie		1.544	0	133	1.411

Sponsorbijdragen en bijdragen van derden 2023 via buitenproducenten Model VII

Direct aan buitenproducenten zijn bijdragen toegekend voor in 2023 uitgezonden programma's.

Titel Media aanbod	Aantal afleveringen	Naam Organisatie	Totale bijdrage	CoBO	Nederlands Filmfonds	Derden
Brandmeester	1		152	152	0	0
Brandmeester	1		84	0	84	0
Jezidi vrouwen - Dochter van de zon	1		14	14	0	0
Jezidi vrouwen - Dochter van de zon	1		238	0	238	0
Simpele dromen (Niet meer willen wegdenken)	1		25	25	0	0
Simpele dromen (Niet meer willen wegdenken)	1		21	21	0	0
Tegen de Tijd/ We hebben alle tijd van de wereld	1		36	36	0	0
Look what you made me do	1		350	50	300	0
Duidelijke Taal	1	Gemeente Rotterdam	40	0	0	40
Duidelijke Taal	1	Stichting Lezen en Schrijven	30	0	0	30
Totaal ontvangen bijdragen door buitenproducenten			990	298	622	70

Er waren geen commerciële bijdrages

Kosten per genre 2023 (model IX)

X € 1.000

Genre	Totaal 2023	Totaal 2022
1. Journalistiek	5.301	4.178
2. Sport	1	3
3. Cultuur	192	331
4. Amusement	595	0
5. Kennis en educatie	1.762	777
6. Levensbeschouwing	2.165	1.872
7. Documentaire	2.834	4.240
8. Human interest	1.418	995
9. Fictie	15	272
Overig media-aanbod	199	190
Totaal	14.482	12.858

Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Continuïteit

Aan HUMAN is een volwaardige erkenning als publieke omroep toegekend voor de periode 2022-2026. De erkenning werd verleend onder voorwaarde dat HUMAN zich zou aansluiten bij een bestaande omroep in het bestel. Voor HUMAN was dat de VPRO. Sinds 1 januari 2022 vormen de VPRO en HUMAN een samenwerkingsomroep met behoud van eigen identiteit, programmapakket, merk en vereniging. Gezamenlijk versterken VPRO en HUMAN het vrijzinnige en humanistische gedachtengoed.

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2023 is er geen sprake meer van coronacrisis. Ondanks de beperkingen in de afgelopen jaren liep en loopt de reguliere programmering door en is er vooralsnog geen sprake van het vervallen van programmering. Aangezien de crisis lang aanhield is een deel van de programmering doorgeschoven naar 2023 en verder. Het effect hiervan wordt als niet materieel beoordeeld.

Het bestuur is van mening dat er met de huidige maatregelen geen sprake is van een materiële onzekerheid in de continuïteit.

Wel kan de coronacrisis nog altijd effect hebben op het faillissementsrisico van producenten. HUMAN beoordeelt de producties bij producenten, de vooruitbetalingen en het risico. De omroepen en de fondsen hebben maatregelen getroffen om de liquiditeit van producenten en inkomsten van freelancers te ondersteunen.

Op korte en middellange termijn bestaat er geen liquiditeitsprobleem. De huidige liquiditeitspositie (quick ratio/current ratio per 31 december 2023 bedragen 0,79 resp. 1,53 (2022: 0,97 resp. 1,66) is ruim voldoende en is op orde.

Algemeen

Op de jaarrekening zijn de bepalingen en inrichtingseisen van toepassing zoals deze zijn vastgelegd in Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Nadere uitwerking wordt gegeven in het Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen en NPO en Ster uitgegeven door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, geldend voor de omroepinstellingen. Relevante aspecten voor de jaarrekeningen opgenomen in de Mediawet zijn tevens verwerkt in de jaarrekening.

Op 19 april 2022 is het Handboek financiële verantwoording landelijke publieke media-instellingen, NPO en STER 2022 gepubliceerd en vastgesteld. Dit handboek treedt in werking met terugwerkende kracht naar 1 januari 2022.

De jaarrekening 2023 is opgesteld met bedragen x € 1.000. De vergelijkende cijfers over 2022 zijn hierop aangepast.

De waardering van activa en passiva vindt plaats tegen verkrijgingsprijs.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen opbrengstwaarde van de geleverde prestatie en de kosten en andere lasten over het jaar. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben; winsten worden slechts opgenomen voor zover ze op de balansdatum zijn gerealiseerd.

Voorzienbare verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelselwijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening kunnen er verschillende oordelen en schattingen zijn gemaakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Vorraden

Waardering van een eigen productie geschiedt tegen directe kosten. Onder de directe kosten vallen de personele kosten van eigen medewerkers en overige medewerkers, de facilitaire kosten en de overige programmakosten. Kosten die niet direct aan het programma zijn toe te rekenen (bijvoorbeeld die van de directie/programmaleiding en planning media-aanbod, netcoördinatie) maken deel uit van de organisatiekosten of van de indirecte programmakosten.

De waardering van media-aanbod wordt verminderd met de voor dit media-aanbod ontvangen bijdragen van derden. Deze betreffen bijdragen van commerciële sponsors, de Stichting Co-productiefonds Binnenlandse Omroep (CoBO), het Mediafonds, het NPO-fonds en overige derden.

Gereed voor uitzending maar nog niet verspreid media-aanbod wordt op balansdatum individueel beoordeeld. Media-aanbod wordt volledig afgewaardeerd als er door de landelijke publieke media-instelling in overleg met de Raad van Bestuur van de NPO of de door hem gemandateerden definitief is besloten het media-aanbod niet te verspreiden.

Als twee jaar na de eerste voorraadwaardering nog geen beslissing is genomen ten aanzien van het verspreiden van media-aanbod, wordt het betreffende media-aanbod volledig afgewaardeerd. In specifieke gevallen kan hiervan worden afgeweken. Het gaat dan om gevallen waarin wel voldoende zekerheid bestaat over de verspreiding van het media-aanbod, maar niet over het jaar waarin de verspreiding zal plaatsvinden of de verspreiding later dan twee jaar na aankoop of productie zal plaatsvinden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aankoop van (licenties voor) speelfilms en series die minimaal twee jaar na aankoop ingaan.

Herhalingen

De directe kosten van een eigen productie worden toegerekend aan de eerste verspreiding van deze productie. Alleen indien op het moment van eerste verspreiding schriftelijk is vastgelegd dat dit media-aanbod daadwerkelijk herhaald zal worden én voor de herhaling bekostiging is vastgesteld, mag een deel van de directe kosten worden toegerekend aan de herhaling.

Waardering van een herhaling geschiedt tegen maximaal het vastgestelde bekostigingsbedrag.

Aangekochte producties waarbij op basis van contractuele afspraken is betaald voor het recht op herhaling van media-aanbod, worden op balansdatum gewaardeerd, mits schriftelijk is

vastgelegd dat dit media-aanbod daadwerkelijk herhaald zal worden én voor de herhaling bekostiging is vastgesteld. Waardering geschiedt tegen maximaal het vastgestelde bekostigingsbedrag.

Alle herhalingen worden drie jaar na de eerste voorraadwaardering volledig afgewaardeerd.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactie indien materieel. Voor zover noodzakelijk, is rekening gehouden met een voorziening wegens oninbare vorderingen. Deze wordt op de boekwaarde in mindering gebracht.

Liquide middelen

Liquide middelen (banktegoeden) worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd tegen actuariële grondslagen. De overige voorzieningentegen nominale waarde.

HUMAN heeft de pensioenen ondergebracht bij de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Media (PNO Media). Dit fonds kent per 31 december 2023 een dekkingsgraad van 113,3% (2022 115,9%).

Pensioenlasten zijn verantwoord in de periode waarop zij betrekking hebben, een eventuele vordering of schuld wordt per ultimo kalenderjaar op de balans gepresenteerd. HUMAN heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij de instelling waar de pensioenen zijn ondergebracht, anders dan voldoen van toekomstige hogere premies.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen.

De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijf kans en leeftijd. Bij het tot stand komen van de berekende waarde is rekening gehouden met een rekenrente, gehanteerd bij pensioenregeling 'Artikel 44' uit het PNO-pensioenreglement, die jaarlijks door de NPO wordt vastgesteld. Deze rekenrente wordt gehanteerd voor het contant maken van de toekomstige kasstromen bij de waardering van de voorziening.

Voorziening Loopbaantraject

Deze voorziening wordt gevormd op grond van de CAO voor het omroeperspersoneel en wordt nominaal bepaald.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Dit is meestal de nominale waarde.

Baten en Lasten

Baten

Netto omzet omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten en gerealiseerde projectopbrengsten uit hoofde van onderhanden projecten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in de totaal te verrichten diensten.

Inkomsten uit lidmaatschappen worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Inkomsten uit donaties worden volledig verantwoord in het jaar van ontvangst.

Overige baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Lasten

Hieronder worden alle uitgaven verstaan, voor zover ze betrekking hebben op het verslagjaar. Deze betreffen de lonen en salarissen, de sociale lasten, de afschrijvingen, de directe productiekosten, de overige bedrijfslasten en de rentekosten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Alle kosten die niet rechtstreeks samenhangen met de kernactiviteiten en dus verband houden met ondersteunende activiteiten, worden aangemerkt als organisatiekosten. De toerekening van de organisatiekosten aan neven- en verenigingsactiviteiten dient plaats te vinden op bedrijfseconomische grondslagen.

Periodieke rentelasten en soortgelijke lasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd zijn.

Belastingen over de winst of het verlies

De Belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet aftrekbare kosten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Toelichting op de balans per 31 december 2023 (bedragen x € 1.000)

Vlottende activa

(1) *Onderhanden werk en gereed product met betrekking tot media-aanbod*

In de voorraden zijn geen posten inzake herhalingsuitzendingen opgenomen.

	31 december 2023	31 december 2022
Voorraad producties	4.271	3.499
Vooruit ontvangen bijdragen (zie Model VII)	0	-1.100
	<u>4.271</u>	<u>2.399</u>

Ultimo boekjaar waren onder andere de kosten van een grote dramaproductie *Laura H.*, de documentaireseries *Verhalen uit de Rif* en *Staal* en een groot aantal documentaires met buitenproducenten in de voorraad opgenomen. Regelmatig wordt contact onderhouden over het verloop van deze producties. Ultimo boekjaar waren er geen aanwijzingen dat de producties niet gereed zullen komen en heeft er derhalve geen afwaardering van de voorraad plaatsgevonden. Sinds 2023 lopen de uit te betalen subsidies via de realisatiebestanden en worden derhalve niet meer vooruit ontvangen.

Vorderingen

(2) *Handelsdebiteuren*

Ultimo boekjaar is het saldo gedaald ten opzichte van 2022 van € 498.761 naar € 272.877. De voornaamste oorzaak hiervoor is de doorbelasting in 2022 aan de NPO inzake de NPO-fonds subsidies ad € 374.109. Deze vorderingen is betaald in het voorjaar van 2023. De verwachting is dat de vorderingen binnen een jaar worden voldaan. Er is geen voorziening getroffen voor dubieuze debiteuren (2022 nihil).

(3) *Overige vorderingen*

	31 december 2023	31 december 2022
Te vorderen OCW-bijdrage van NPO	364	27
Vooruitbetaalde pensioenpremie	715	0
Voorschot productiekosten	5	1
	<u>1.084</u>	<u>28</u>

De vordering ultimo boekjaar op de NPO betreft het saldo nog te ontvangen bijdragen over de uitgezonden producties. De vorderingen worden in januari verrekend. Ultimo 2023 is de voorschotnota inzake pensioenenpremie 2024 vooruitbetaald en waren er enkele voorschotten aan productiemedewerkers verstrekt, deze worden afgerekend in het eerste kwartaal van 2024.

(4) Overlopende activa

	31 december 2023	31 december 2022
Vooruitbetaalde bijdrage	7	12
Vooruitbetaalde verzekering	0	1
	7	13

Ultimo 2022 was er € 7.000 aan kosten vooruitbetaald aan de Stichting VPRO-HUMAN t.b.v. gezamenlijk te maken kosten. Deze post is in 2023 afgerekend.

(5) Liquide middelen

Ultimo boekjaar is het saldo gestegen van € 2.838.981 naar € 3.139.347. Voor een toelichting wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht. Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking aan HUMAN.

Eigen vermogen

(6) Algemene reserve

	31 december 2023	31 december 2022
Stand per 1 januari	750	750
Resultaat boekjaar	750	0
	1.500	750

Per brief d.d. 15-5-2023 heeft de staatsecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap haar besluit kenbaar gemaakt dat het wettelijk maximum van de algemene reserve voor landelijke omroeporganisaties verhoogd wordt tot een bedrag van € 1.500.000 met ingang van boekjaar 2023.

(7) Reserve voor media-aanbod

Tekorten en overschotten worden opgenomen in een “reserve voor media-aanbod”. Deze reserve dient besteed te worden aan dezelfde doeleinden waarvoor de vergoeding oorspronkelijk was toegekend.

	31 december 2023	31 december 2022
Stand per 1 januari	1.489	500
Resultaat boekjaar	11	989
Stand per 31 december	1.500	1.489

De raad van bestuur van de Publieke Omroep heeft op 20 december 2022 de Bindende Regeling Mediareserves gewijzigd en vastgesteld. Hierin is vastgesteld dat samenwerkingsomroepen zoals VPRO-HUMAN maximaal € 5.500.000 mogen reserveren van de gelden voor de verzorging van media-aanbod aan het einde van het boekjaar (€ 4.000.000 voor de VPRO en € 1.500.000 voor HUMAN).

Bestemming exploitatiesaldo

Het resultaat uit gewone bedrijfsvoering na belasting ad € 760.980 is voor € 750.000 ten gunste gebracht van de algemene reserve en voor € 10.980 (2022 € 989.020) aan de reserve voor media-aanbod. Er is € 372.735 als overgedragen reserve media-aanbod op de balans opgenomen. Dit voorstel voor resultaatbestemming is in de jaarrekening verwerkt.

Voorzieningen

(8) Jubilea

Uitkeringen aan het personeel vinden plaats bij een dienstverband van 25 en 40 jaar. De op korte termijn uit te keren jubileumvergoedingen worden opgenomen onder de kortlopende schulden, rekening houdende met het CAO recht van de werknemers op 2 dagen jubileumverlof.

Het verloopoverzicht is als volgt:

Stand per 1 januari 2023	16
Dotatie	5
Uitkering op korte termijn	0
Stand per 31 december 2023	21

(9) Loopbaanontwikkeling

Op grond van de CAO hebben medewerkers het recht om eens in de 5 jaar een loopbaantraject te volgen voor een bedrag van maximaal € 1.000 (exclusief BTW). De voorziening is opgebouwd voor ieder jaar dat de medewerker ultimo boekjaar in dienst was en daarbij nog geen gebruik had gemaakt van de regeling. In 2020 t/m 2022 is mede door corona weinig gebruik gemaakt van de regeling. Ook in 2023 is geen gebruik gemaakt van loopbaantrajecten. Door de groei in aantal medewerkers heeft HUMAN ultimo 2023 gedoteerd aan de voorziening.

Het verloopoverzicht is als volgt:

Stand per 1 januari 2023	38
Besteding aan loopbaantraject	0
Dotatie	13
	<hr/>
Stand per 31 december 2023	51
	<hr/>

Kortlopende schulden

(10) Overgedragen Reserve Media-aanbod

	31 december 2023	31 december 2022
	<hr/>	<hr/>
Stand per 1-1	7	616
Overgedragen reserve media-aanbod 2023	373	0
Inzet in 2022: Laura H	0	-150
Inzet in 2022: Jeugdzorg ontwikkeling	0	-15
Inzet in 2022: Lara Billie	0	-8
Inzet in 2022: Verhalen uit de Rif	0	-60
Inzet in 2022: Nederland kan het	0	-50
Inzet in 2022: Decembermoorden	0	-30
Inzet in 2022: HUMAN in de markt - pilot	0	-31
Inzet in 2022: Medialogica: Russia Today	0	-25
Inzet in 2022: Over Kleur gesproken -2	0	-10
Inzet in 2022: Roosen & Borst 3	0	-15
Inzet in 2023 en in 2022: 2Doc kort NL	-7	-43
Inzet in 2022: Ongedocumenteerden	0	-60
Inzet in 2022: Op Weg naar de Top	0	-40
Inzet in 2022: De Jongerenrechtbank	0	-30
Inzet in 2022: Spoken Word sessies	0	-22
Inzet in 2022: Spoken Word avond	0	-20

373	7
-----	---

De overgedragen reserve media-aanbod betreft de overdracht van de reserve boven de norm. Met de netmanagers van de NPO zijn over de programmatische inzet tot en met 2023 afspraken gemaakt.

(11) Schulden aan leveranciers

De schulden aan leveranciers ad € 1.641.428 (2022 € 1.091.362) zijn gestegen ten opzichte van 2022. Deze schulden waren hoog ultimo 2023 omdat HUMAN in het vierde kwartaal 2023 enkele grote projecten had lopen. In het saldo is een schuld aan de VPRO begrepen ad 642k (2022 ad 338k) voor afgenomen diensten voortvloeiend uit de samenwerkingsovereenkomst en co-productieovereenkomsten.

(12) Belastingen en premies sociale verzekeringen

	31 december 2023	31 december 2022
Omzetbelasting	25	22
Loonheffing	260	194
	285	216

De omzetbelasting betreft de aangifte over het vierde kwartaal. De loonheffing betreft de aangifte over december van het betreffende boekjaar. Deze last is hoger omdat er meer medewerkers in dienst zijn dan in 2022.

(13) Overige schulden

	31 december 2023	31 december 2022
Vakantiedagen	106	63
	106	63

De reservering voor vakantiedagen is gestegen t.o.v. 2022 omdat er meer medewerkers in dienst zijn dan in 2022. Medewerkers worden actief gestimuleerd om hun vakantiedagen op te nemen.

(14) Overlopende passiva

	31 december 2023	31 december 2022
	<hr/>	<hr/>
Vooruit ontvangen contributies 1)	662	782
Vooruit ontvangen baten 2)	60	22
Programmatische kosten 3)	1.418	827
Accountants- en advieskosten 4)	33	26
RVU-regeling 5)	21	43
VPRO gezamenlijke organisatiekosten 6)	64	361
Vooruit ontvangen bevoorschotting NPO 7)	1.000	0
Overig 8)	39	45
	<hr/>	<hr/>
	3.297	2.106
	<hr/>	<hr/>

1) Dit betreft het deel van de contributies dat tijdsevenredig in het volgende boekjaar als bate dient te worden genomen. Deze overloop is lager omdat de contributie van december pas in januari 2024 is geïncasseerd.

2) De vooruit ontvangen baten zijn voor projecten die in 2024 opgestart worden.

3) Ultimo boekjaar waren er nog programmatische kosten en honoraria te betalen voor programma's uitgezonden in 2023. De kosten zijn hoger aangezien er in 2023 en vooral in het vierde kwartaal veel programma's zijn uitgezonden waar nog kosten voor betaald moeten worden. Reden hiervoor is ook dat HUMAN gegroeid is in omzet in 2023 t.o.v. 2022 (met 1,5 miljoen).

4) Dit betreffen de nog te betalen accountantskosten voor het lopende boekjaar ad € 27.854 en advieskosten t.b.v. het opstellen van de aangifte VPB ad € 5.445.

5) Aan een medewerker is de RVU-regeling aangeboden om zo vervroegd te kunnen uittreden.

6) Ultimo boekjaar moet er nog € 64.000 (2022 € 361.000) verrekend worden met de VPRO in het kader van de regelingen voortvloeiende uit de samenwerking.

7) In december 2023 is een vast werkkapitaal ontvangen ad 1 miljoen van de NPO. Het werkkapitaal wordt verrekend in de laatste 4 maanden van 2024.

8) Dit betreffen kosten zoals AWO-vergoeding, werkplekken, bankkosten 4^e kwartaal, vacatiekostenvergoeding raad van toezicht, meeruren project, bewegwijzering op mediapark etc.

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Met de VPRO zijn afspraken gemaakt over de huur van een deel van het VPRO-gebouw en de inhuur van ondersteuning op allerlei gebied (automatisering, personeelszaken, financiën, juridische zaken, online e.d.). De overeenkomst loopt van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2026.

<i>Looptijd verplichting</i>	<i>Omvang verplichting</i>
Korter dan 1 jaar	€ 1.959.000
Tussen 1 en 5 jaar	€ 4.038.000
Langer dan 5 jaar	€ 0

Voor de werkzaamheden van de ledenadministratie zijn prijsafspraken gemaakt o.b.v. een staffel. Vanaf 80.000 leden betaalt HUMAN € 3,17 exclusief B.T.W. per lid per jaar. Vanaf 1 januari 2024 worden de tarieven geïndexeerd op basis van de prijsindex conform CBS-index voor dienstenprijzen (categorie N van de dienstenprijzenindex).

<i>Looptijd verplichting</i>	<i>Omvang verplichting</i>
Korter dan 1 jaar	€ 352.110 (=291.000 + btw)
Tussen 1 en 5 jaar	€ 704.220
Langer dan 5 jaar	€ 0

Huurverplichtingen Amsterdam.

HUMAN huurt op het Ambonplein 73-79 te Amsterdam kantoorruimte van het Humanistisch Verbond. Deze huurovereenkomst is verlengd per 1 april 2022 tot en met 31-12-2024 (stilzwijgend verlengd met 1 jaar) en bedraagt € 13.606 per jaar vermeerderd met servicekosten ad € 2.283 per jaar. Looptijd 1 jaar € 15.889. Looptijd tussen de 2 en 5 jaar € 15.889.

Verplichtingen in het kader van producties.

Contracten met producenten worden pas aangegaan na toezegging door de NPO om betreffende project in het uitzendschema op te nemen. Tegenover deze verplichtingen staan derhalve financieringen.

Toelichting op de exploitatierekening 2023

bedragen x € 1.000

(15) Media-aanbod

	2023	2022
Vergoedingen OCW	14.162	12.184
Omroepbrede Middelen LB	2.177	2.011
Omroepbrede Middelen NPO-fonds (zie Model VII)	1.411	1.236
Omroepbrede Middelen SVOD + overig	38	57
Inzet overgedragen reserve media-aanbod	7	609
<i>Subtotaal baten Media-aanbod</i>	17.795	16.097

De inkomsten uit OCW-middelen zijn gestegen t.o.v. 2022. HUMAN is sinds 1 januari 2022 een zelfstandige omroep en groeit geleidelijk aan.

De inkomsten uit de omroepbrede middelen NPO-fonds zijn afhankelijk van het uitzendmoment. In 2023 heeft HUMAN iets meer projecten met NPO-fonds bijdrage uitgezonden dan in 2022.

(16) Programmagebonden eigen bijdragen

Titel Media-aanbod	Organisatie	Totale Bijdrage 2023	Totale Bijdrage 2022
Medialogica On Tour	Fonds 1818	23	0
Medialogica On Tour	VSB Fonds	40	0
Medialogica On Tour	Fonds 21	40	0
Metropolis	European Cultural Foundation	30	0
Along the way	CoBO	0	63
Aansluiting exploitatierekening		133	63

HUMAN wil na uitzending nog langdurig impact maken met haar programmering. Soms zelfstandig en in eigen beheer, soms met en door derden. In samenwerking met het Instituut voor Beeld en Geluid wordt impact gerealiseerd n.a.v. onze Medialogica programma's.

(17) Opbrengst overige nevenactiviteiten

	2023	2022
Verkoop uitzendrechten/formats	47	25
Het verhuren van personeel	17	0
	64	25

(18) Opbrengst verenigingsactiviteiten

	2023	2022
Contributies leden	1.291	1.091
Donaties	55	83
Legaten	23	0
	1.369	1.174

Ultimo 2023 bedroeg het aantal leden 85.585 (2022: 88.094, 2021: 90.514). Dat is een daling van 2,8% t.o.v. ultimo 2022. De verenigingsinkomsten stegen van € 1.090.837 naar € 1.291.357, een stijging van 18,3%. De voornaamste verklaring van deze stijging is dat de contributieverhoging naar € 15 euro vanaf oktober 2022 is doorgevoerd. De contributie inkomsten worden tijdsevenredig toegerekend en derhalve valt deze verhoging slechts deels ten gunste van 2022 en geheel ten gunste van 2023. In 2023 heeft HUMAN 1 legaat ontvangen.

(19) Overige bedrijfsopbrengsten

Titel Media aanbod	Organisatie	Totale bijdrage 2023	Totale Bijdrage 2022
Medialogica On Tour	Fonds 1818	0	3
Detachering voor leerstoel*)	Erasmus School of Philosophy	0	10
Aansluiting exploitatierekening		0	13

Vanaf juni 2022 wordt 1 medewerker voor 1 dag per week gedetacheerd naar de Erasmus School of Philosophy. Zij bekleedt daar een leerstoel Publieksfilosofie.

(25) Financieel resultaat

	2023	2022
Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren	0	0
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	9	0
Waardeverandering van vorderingen die tot de vaste activa behoren	0	0
Gerealiseerde waardeverandering van beleggingen resp.effecten	0	0
Ongerealiseerde waardeverandering van beleggingen resp.effecten	0	0
Ongerealiseerde waardeverandering van materiële vaste activa	0	0
Rentelasten en soortgelijke kosten	0	-22
	<hr/>	<hr/>
	9	-22
	<hr/>	<hr/>

Toezichthoudende topfunctionarissen 2022

Naam + Functie	Aanvang, einde en omvang functie vervulling	Dienst-betrekking	Beloning + belastbare onkosten-vergoeding	Voorziening beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	WNT-maximum
M. Sturm Voorzitter	01/01 – 19-06	Nee	1.000	0	1.000	15.090
A. Vliegenthart Voorzitter	19-06 – 31/12	Nee	500	0	500	17.398
S. Bakker Vicevoorzitter	01/01 – 05-11	Nee	750	0	750	18.286
B. Kutluer	01/01 – 31/12	Nee	2.125	0	2.125	21.600
H. Sheikh	01/01 – 31/12	Nee	1.625	0	1.625	21.600
Y. Zonderop	01/01 – 31/12	Nee	1.000	0	1.000	21.600

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Er zijn geen andere functionarissen die in 2022 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2022 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

De vereiste toelichting op basis van artikel 2:383 BW is hieronder opgenomen.

Bezoldiging bestuurder is te herleiden tot een enkel natuurlijke persoon en laten wij daarom op basis van artikel 2:383 BW lid 1 achterwege.

	Periodiek betaalde beloningen	Beloningen betaalbaar op termijn	Totaal 2023	Totaal 2022
Toeziehouders	7.000	0	6.375	7.000
Totaal bezoldiging	7.000	0	6.375	7.000

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend.

Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de vereniging en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Alle transacties met verbonden partijen zijn onder normale marktvoorwaarden tot stand gekomen en hebben een zakelijk karakter.

Vennootschapsbelasting

De omroepen hebben met de Belastingdienst een vaststellingsovereenkomst gesloten aangaande de wijze waarop de fiscale winst dient te worden bepaald. De Belastingdienst heeft deze bestaande

vaststellingsovereenkomst formeel opgezegd per 1 januari 2017. Sindsdien zijn de omroepen in overleg met de Belastingdienst om te komen tot nieuwe afspraken. Dit overleg is in 2019 afgerond. De omroepen blijven belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Omtrent de donaties is overeengekomen: De in een jaar ontvangen giften/erfstellingen worden niet als voordeel uit onderneming aangemerkt indien en voor zover ze de in een jaar gedane toevoeging aan de RMA en/of ORMA overstijgen. Deze regeling loopt van 1 januari 2017 t/m 31 december 2021. Bij het afsluiten van de huidige vaststellingsovereenkomst is de principiële vraag of omroepverenigingen überhaupt belastingplichtig slechts terloops besproken. Inmiddels zijn in de praktijk meer situaties bekend waarbij aan de hand van civielrechtelijke afspraken het standpunt ingenomen kan worden dat van winst geen sprake is bij de omroepen. In voorkomende gevallen heeft de Belastingdienst ermee ingestemd dat er van belastingplicht geen sprake kon zijn. Om die reden zijn de omroepverenigingen in 2022 opnieuw in overleg getreden met de Belastingdienst om te bespreken of van belastingplicht wel sprake is. De gesprekken werden in 2023 voortgezet. Op 12 juli 2023 is de afspraak inzake de belastingplicht van omroepverenigingen door de Belastingdienst bevestigd. Dat houdt in, dat de huidige VPB-ruling blijft gelden.

Bedrijfsgegevens

Naam:	Vereniging Investeer in Human
Handelsnaam:	HUMAN
Rechtsvorm:	Vereniging
Zetel (statutaire vestigingsplaats):	Hilversum
Feitelijk gevestigd:	Wim T. Schippersplein 1, 1217 WD Hilversum
KvK nummer:	57906289

Activiteiten: HUMAN is vanaf het boekjaar 2022 een omroep met een volwaardige erkenning en vormt met de VPRO een samenwerkingsomroep. HUMAN komt voort uit de Nederlandse humanistische traditie en beweging. Het humanisme is de tot in de Grondwet als constituerend voor de Nederlandse cultuur en samenleving erkende seculiere levensbeschouwing, die leven en wereld probeert te begrijpen vanuit menselijke vermogens.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er waren geen gebeurtenissen na balansdatum.

Overige gegevens

Resultaatbestemming

Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten is geen regeling opgenomen ten aanzien van de resultaatbestemming.

Voorstel resultaatbestemming

Het resultaat uit gewone bedrijfsvoering na belasting ad € 760.980 is voor € 750.000 ten gunste gebracht van de algemene reserve en voor € 10.980 (2022 € 989.020) aan de reserve voor media-aanbod. Er is € 372.735 als overgedragen reserve media-aanbod op de balans opgenomen).

Dit voorstel voor resultaatbestemming is in de jaarrekening verwerkt.

Goedkeuring raad van toezicht

De raad van toezicht van de Vereniging Investeer in Human heeft het jaarverslag 2023 op 18 april 2024 goedgekeurd en daarmee vastgesteld dat op adequate wijze het overgrote deel van de gestelde doelen voor 2023 zijn gerealiseerd.

Jaarrekening 2023 voor akkoord getekend op 18 april 2024,

Arjan Vliegenthart (voorzitter)

Beril Kutluer

Yvonne Zonderop

Jacqueline Lampe

Hasnaa Beni Driss

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en de raad van toezicht van Vereniging Investeer in Human

Verklaring over de jaarrekening 2023

Ons oordeel

Naar ons oordeel:

- geeft de jaarrekening van Vereniging Investeer in Human ('de vereniging', 'HUMAN') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de vereniging op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW'), de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022; en
- voldoen de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023 van Vereniging Investeer in Human te Hilversum gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2023;
- de exploitatierekening over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9, Boek 2 BW, de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Publieke Media-instellingen van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

NLE00024275.1.1

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam

T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Investeer in Human zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Vereniging Investeer in Human en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van toezicht haar toezicht uitoefent en de uitkomsten daarvan.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van de directie, de gedragscode en de klokkenluidersregeling, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de directie, afdeling financiën, afdeling personeel & organisatie, juridische zaken en de raad van toezicht of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's

Risico dat de directie interne beheersingsmaatregelen kan doorbreken

In zijn algemeenheid bevindt de directie van een organisatie zich in een unieke positie waardoor zij in staat is interne beheersmaatregelen te doorbreken die effectief lijken te werken. Hierdoor is de directie in staat de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze overzichten op te stellen.

Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door de directie met betrekking tot:

- Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt.
- Schattingen.
- Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.

Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor tendenties als gevolg van mogelijke belangen van de directie.

HUMAN heeft geen winstoogmerk. Het positieve resultaat van HUMAN wordt toegevoegd aan de Reserve Media Aanbod (RMA). De RMA is gemaximeerd. Indien de reserve hoger is dan het maximum wordt het meerdere verantwoord als 'Overgedragen Reserve Media Aanbod (ORMA)'. Deze post staat ter beschikking van de NPO en kan ingezet worden in de programmering van het opvolgende jaar of teruggevorderd worden door de NPO.

Op 31 december 2023 is de RMA voor HUMAN ter hoogte van het gemaximeerde bedrag.

Onze controlewerkzaamheden en observaties

Kosten te vroeg verantwoord (afgrenzing) of fictieve kosten op te nemen (bestaan), bijvoorbeeld door de vorming van onterechte verplichtingen en/of voorzieningen

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en inkopen. Ten aanzien van het inkoopproces hebben wij ook de effectieve werking van deze maatregelen getoetst.

Wij hebben data-analyses uitgevoerd om afwijkende kostenboekingen in het boekjaar te identificeren en hebben specifieke gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het vaststellen dat deze kostenboekingen zijn gebaseerd op daadwerkelijke inkopen en afgenomen diensten in het betreffende boekjaar.

Wij hebben op basis van deelwaarnemingen de ontvangen goederen of diensten en transactiepreizen die ten grondslag liggen aan deze kostentransacties getoetst aan de hand van de onderliggende overeenkomsten, leveringsdocumenten, facturen en geldbetalingen.

Per jaareinde hebben wij specifieke werkzaamheden uitgevoerd om mogelijke verschuivingen van kosten van ontvangen goederen of diensten in het volgende boekjaar naar het huidige boekjaar te identificeren.

Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van overlopende posten. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van mogelijke vooringenomenheid van de directie bij schattingen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de afgrenzing en het bestaan van de kosten.

Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening

Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd.

Geïdentificeerde frauderisico's

Om te voorkomen dat het meerdere verantwoord wordt als ORMA kan druk op de organisatie bestaan om het financiële resultaat te sturen door:

- Kosten te vroeg verantwoorden (afgrenzing) of fictieve kosten op te nemen (bestaan), bijvoorbeeld door de vorming van onterechte verplichtingen en/of voorzieningen.

Het risico van frauduleuze financiële verslaggeving ten gevolge van te laag verantwoorde omzet

Als onderdeel van onze risico-inschatting en uitgaande van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan, hebben wij geëvalueerd welke opbrengstsoorten aanleiding geven tot een risico op afwijking van materieel belang als gevolg van fraude.

HUMAN heeft geen winstoogmerk.

Het positieve resultaat van HUMAN wordt toegevoegd aan de Reserve Media Aanbod (RMA). De RMA is gemaximeerd. Indien de reserve hoger is dan het maximum wordt het meerdere verantwoord als 'Overgedragen Reserve Media Aanbod (ORMA)'. Deze post staat ter beschikking van de NPO en kan ingezet worden in de programmering van het opvolgende jaar of teruggevorderd worden door de NPO.

Op 31 december 2023 is de RMA voor HUMAN ter hoogte van het gemaximeerde bedrag. Om te voorkomen dat het meerdere verantwoord wordt als ORMA kan druk op de organisatie bestaan om het financiële resultaat te sturen door:

- De opbrengsten verenigingsactiviteiten te laag verantwoorden (volledigheid) en/of in een latere periode dan het boekjaar te verantwoorden (afgrenzing).

Onze controlewerkzaamheden en observaties

De opbrengsten verenigingsactiviteiten en opbrengsten programmabladen te laag verantwoorden (volledigheid) en/of in een latere periode dan het boekjaar te verantwoorden (afgrenzing)

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en de omzetverantwoording.

Wij hebben onze controle hoofdzakelijk gegevensgericht ingestoken.

Wij hebben data-analyses uitgevoerd om afwijkende omzetboekingen in het boekjaar te identificeren.

Wij hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de volledigheid van de omzet. Hiervoor hebben wij onder meer de door het management opgestelde rondrekeningen gecontroleerd door de aantallen abonnees en leden te vermenigvuldigen met de van toepassing zijnde tarieven en dit te vergelijken met de verantwoorde omzet. Indien van toepassing hebben wij materiële afwijkingen nader onderzocht.

Per jaareinde hebben wij specifieke werkzaamheden uitgevoerd om mogelijke materiële verschuivingen van in het huidige boekjaar naar de omzetverantwoording van het volgende boekjaar te identificeren.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de afgrenzing en volledigheid van de omzetverantwoording.

Geïdentificeerde frauderisico's

Het risico dat de bestedingen niet rechtmatig zijn

De landelijke publieke media-instellingen leggen op grond van artikel 2.171, eerste t/m derde lid, Mediawet 2008, financiële rekening en verantwoording af aan het Commissariaat voor de Media over de financiële rechtmatigheid van de uitgaven.

De vergoeding van OC&W voor het media-aanbod dient uitsluitend te worden gebruikt voor de uitvoering van de publieke media-opdracht, tenzij de wet anders heeft bepaald.

Op basis van onze risico-inschatting en uitgaande van de veronderstelling dat er bij financiële rechtmatigheid van de uitgaven frauderisico's bestaan, achten wij de kans op het doen van onrechtmatige bestedingen aanwezig. Wij achten dit risico specifiek aanwezig voor het bestaan en de rechten en verplichtingen van de bestedingen.

Onze controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de effectieve werking van deze maatregelen getoetst ten aanzien van het inkoopproces.

Wij hebben op basis van deelwaarnemingen de rechtmatigheid van de uitgaven getoetst aan de hand van de onderliggende overeenkomsten, leveringsdocumenten, facturen, geldbetalingen en indien van toepassing de aanbestedings-procedure.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen dat de bestedingen niet rechtmatig zijn.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Ook hebben we kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Controleaanpak continuïteit

De continuïteit van HUMAN is afhankelijk van de jaarlijkse vergoeding door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. De hoogte van de vergoeding wordt bepaald door de kaders in de concessie- en erkenningsperiode 2022-2026, door de afspraken binnen het Nederlandse kabinet en de Miljoenennota. Naast de vergoeding door OC&W heeft HUMAN ook eigen inkomsten en financiële buffers.

De directie heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening. Hierbij is verondersteld dat de jaarlijkse vergoeding door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in die periode wordt gecontinueerd. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van de directie te evalueren omvatten onder andere:

- Nagaan of de directie gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de vereniging om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's). In onze evaluatie betrekken wij informatie die publiek bekend is ten aanzien van de financiering van de Nederlandse Publieke Omroep in zijn algemeenheid en intenties die bestaan voor HUMAN in het bijzonder.

- Overwogen of de continuïteitsbeoordeling van de directie alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bevragen van de directie over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten die ten grondslag liggen van de continuïteitsbeoordeling. Wij hebben onder andere aandacht besteed aan het vastgestelde jaarplan en de begroting voor 2023 waarin tevens de liquiditeitsprognose in is opgenomen.
- Wij hebben de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen voor de periode van ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening rekening houdend met prijsontwikkelingen in de markt, ontwikkelingen in de programmering en onze kennis uit de controle, met de directie besproken.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering op basis van de verleende erkenning tot en met 2026 voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd.
- Inwinnen van inlichtingen bij de directie over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door de directie verrichte continuïteitsbeoordeling.

Wij zijn van mening dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is en, op basis van de verkregen controle-informatie, er geen onzekerheid van materieel belang met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden bestaat die gereede twijfel kan doen ontstaan over de mogelijkheid van de vereniging om haar continuïteit te handhaven.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9, Boek 2 BW en de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022 is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9, Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 BW en de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 BW, de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022. De directie is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties.

Dit houdt in dat de totstandkoming van deze bedragen in overeenstemming dient te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022.

In dit kader is het de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 18 april 2024
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. W. Poot RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2023 van Vereniging Investeer in Human

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Publieke Media-instellingen van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten, lasten en balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.